

Akasəla MƏNCAU

Maləmce mala *Akasəla* ka lumsə nə akəbicau mala a nza bara-bara mala do dʷanyi nggur-cau mala amə'Isərayila, a nre kutio malea a nzali Kan'ana andə kum murəm malea. Aman yi akəbicau ka à nda amur bʷaburaɓwa mala akanggərang aɓwana mala nzali mənana à tunəki ama akasəla ka; bangulea ka aməgulo soje na, amə'bashī na kəla mana aɓwana kə ɥwəli ka d̪ang. Mwashat atea mana à sūrəi kərkər ka nda Samsən, mənana atúró male ka à giləia aɓa kùré lum-nong-tàrú aban ká lum-bwamdə-tongno-nong-mwashat (13-16) ka. Girkani məgule aɓa maləmcenī ka nda mana ama, do-yiləmu mala Isərayila ka do amúr nyesəbamuru malea aban ʔakuli, sə dʷanyi nyesəbamuru ka kə wanə ban a kiɖiki pwari-pwari. Sə gír nakam mənana karmur mənīa ka: ko bə à na ama, nzalinī dʷanyi oakī ʔakuli, sə tanni yiu ka, ʔakuli na amur kúndəô koya pwari bə amsə aɓwana male, yi mana bə à pwanzali sə à nyar a baní dəm ngga.

Agir mənana a ɓaləi ka

Tsadi mala agir mənana à kumban ba lú mala
Jesəwa ka 1:1; 2:10

Akasəla mala Isərayila 2:11; 16:31

Agir d̪angd̪ang mənana à kumban ngga 17:1;
21:25

*Tàu mala Yahuda akdəmba ká nə munəo arə
amə'Kan'ana*

¹ Anzəm lú mala Jesəwa ka, amə Isərayila dī Yahweh ama, <<Ya tau nani nə tita kánə munəo arə amə'Kan'ana?>>

² Yahweh earia wia ama, <<Tau mala Yahuda na nə tita ká ka. Wu səni, Ən pàna nzalinì a babuia.>>

³ Amə'tàu mala Yahuda ne amə'eambia, amə'tàu mala Shimiyon ama, <<Wu yiu atà səm, wu bwala səm munəo arə amə'Kan'ana ace ak nzali mənana à kasəa səm ngga. Sə səm gbal ka, səm nə ká atà wun ace ak nzali mənana à kasəa wun ngga.>> Pələa amə'tàu mala Shimiyon wari ateà.

⁴ Amə'tàu mala Yahuda warinə munəo, sə Yahweh túr amə'Kan'ana andə amə'Periz a babù amə'tàu mala Yahuda; sə à gandə aburana malea á-lum a Bezek.

⁵ À yi kum Adoni-bezek a Bezek, sə à warinə munəo arəi. À gandə amə'Kan'ana andə amə'Periz.

⁶ Adoni-bezek bangja, à pərtə sə à kya bwali. À kasəki amunabui-məbure andə amunakusəi-məbure.

⁷ Pələa Adoni-bezek bang ama, <<Amurəma lumi-tongno-nong-bari nakam mənana à kasəki amunabuia-məbure andə amunakusəia-məbure ka, à kə tarki bwangina gírlina abata kpamgbang-lí mem; Bakuli mbwenam a kúnì gír mənana ən pakkia wia ka.>> À yinəi a Urəshalima, sə kya wú abani.

⁸ Amə'tàu mala Yahuda soa munəo arə amə Urəshalima, sə à ak nggea-lê. À gandəia nə kún nggeabyau, sə à soaki nggea-lê bəsa.

⁹ Anzəm mənə ka, amə'tàu mala Yahuda wario à kya soa munəo arə amə'Kan'ana mənana à

ndanədo aba nzali mūr-ankono, andə Negev, andə nzali kusə-ankono ka.

¹⁰ Amə'tàu mala Yahuda warinə lwa arə amə'Kan'ana mana nədo a Hebəron ngga (lullə Hebəron dīdʔyal ka nda Kiriāt-Arba.) À gandə *Sheshai andə Ahiman andə Talmi.

¹¹ Anzəm mənə ka, à warinə lwa arə abwana mənana nədo a Debir ka (lullə Debir dīdʔyal ka nda Kiriāt-Sefer.)

¹² Pələa Kalip bang ama, <<Bwa mənana kat li Kiriāt-Sefer nə lwa ka, mə nə pè wi boarnsarilem Aksa bə duk māmī.>>

¹³ Nda Otəniyel, muna-bwabura mala Kenaz, mə'kyauwa Kalip li ka, sə Kalip pè wi boarnsarile Aksa duk māmī.

¹⁴ Lang Aksa yina ka, nacau nə Otəniyel ace mənana bə zəmbi wi tárri Kalip, bə pè wi nzali a liro. Pələa Aksa suləi nzəm mədambəriso male, sə Kalip dī ama, <<Mana a earkice?>>

¹⁵ Pələa eari wi ama, <<Ida, bwamuram. Nzali mənana a pam ngga, nda a Negev,[†] ado ka pam ban mənana ndanə amgbede mūr ka gbal.>> Nda Kalip pè wi amgbede mūr mana a mgbang-ban andə amgbede mūr mana a tūliban ngga.

¹⁶ Amə'kà nkil Musa məbwabure, bwa Ken, puro andə amə'tàu mala Yahuda, a nggea-là mala anggun nkangga[‡] sə à oa Arat aba pədanban mala Yahuda, mənana nda a Negev ka. À wario à kya

* **1:10 1:10** Balli gbal aba: Bal 13:22; Jes 15:14. † **1:15 1:15** Negev ka pədanban na. ‡ **1:16 1:16** Nggea-là mala anggun nkangga ka nda Jeriko.

do andə amə'Amalek. §

¹⁷ Amə'tàu mala Yahuda wari andə amə'eambia amə'tàu mala Shimiya, sə à gandə amə'Kan'ana mənana à ndanədo a Zefat ka, sə à kidiki nggea-lê kat-kat. Adyan ngga abwana kə tunə nggea-lê ama Horma.*

¹⁸ Dəm ngga, amə'tàu mala Yahuda ak Gaza andə Ashkelon andə Ekəron, andə alá mənana à karia ka.

¹⁹ Yahweh ka nda atə amə'tàu mala Yahuda, sə à ak nzali mūr-ankono duk malea, səama à gandə pər abwana mənana à ndanədo a bawanban ngga dāng, acemənana à ndanə awaru-pər mala bolo-candəa.

²⁰ À pə Kalip Hebəron, kəla mənana Musa bang ngga. Pələ Kalip pər amə'kə Anak mənə tərú ka à puri bəni.

²¹ Səama amə'tàu mala Benjami pər amə'Jebus mənana à ndanədo a Urəshalima ka dāng, acemani ka amə'Jebus do andə amə'tàu mala Benjami a Urəshalima bə yalung.

Anggurkwar mala Ifərem andə Manasa ak Betel

²² Nggurkwar mala Yisəfu warinə munəo arə Betel, sə Yahweh ka nda atəa.

²³ Nggurkwar mala Yisəfu tūr amə'shenzə-nzali a Betel (lullə nggea-lê didyal ka nda Luz).

²⁴ Lang amə'shenzə-nzalinə sən bə bəwabura aban puri bə nggea-lê ka, à banggi wi ama, <<Ləmdəa səm bankutio aba nggea-lê pə, sə səm nə pakkə məboarne.>>

§ **1:16 1:16** andə amə'Amalek. Abea mbu-maləmce mana à giləia didyal nə bə ka à giləa ama, <<andə amə'tàu mala Yahuda.>>

* **1:17 1:17** Horma ka baləi nda kidiki kat-kat.

²⁵ Pələa bʷabure ləmdəia wia bankutio aba nggea-lê, sə à wal-lú koya bʷa aba nggea-lê nə kún nggeabyau, sə bʷabure andə amə'ʔala male ka, à nyia bəà o.

²⁶ Sə bʷabure wari a nzali mala amə'Hitti kya ʔak nggea-là kàm, sə tunəi ama Luz. Anggo sə à kə tunə nggea-lê bà yalung.

Acili abân mənana amə'Isərayila lia raka

²⁷ Nggurkwar mala Manasa pər abwana mana nədo a Bet-shan andə amuna-là male ka dāng, sə à pər abwana mana nədo a Ta'anak, andə Dor, andə Ibəlem, andə Megido, andə amuna-là malea mana à kària ka dāng, acemənana amə'Kan'ana dārri arə do aba nzali mənə.

²⁸ Lang amə Isərayila yi kuməna rəcandəa kpəm ngga, à tsək amə'Kan'ana púp aba túró məcandəe, səama à pəria kat-kat dāng.

²⁹ Nggurkwar mala Ifərem pər amə'Kan'ana mana nədo a Geza ka dāng, nda amə'Kan'ana lidəmba nə do abaləia a Geza ka.

³⁰ Amə'tàu mala Zebulu pər abwana mana nədo a Kitəron, ko abwana mana nədo a Nahalol ka dāng. Nda amə'Kan'ana do abaləia ka, səama à tsək amə'Kan'ana púp aba túró məcandəe.

³¹ Amə'tàu mala Asha pər abwana mənana nədo a Akko, ko abwana mana nədo a Sidon, ko mala Alap, ko mala Akzip, ko mala Helba, ko mala Afek, ko mala Rehob ka dāng.

³² Nda amə'tàu mala Asha do abalə amə'Kan'ana, abwana mala nzalinì, acemənana à pər amə'Kan'ana dāng.

³³ Amə'tàu mala Naftali pər abwana mənana nədo a Bet-Shemesh, ko abwana mənana nədo a

Bet-Anat ka dǎng. Nda à do abalə amə'Kan'ana, abwana mala nzalinì. Kat andə mənə ka, amə'tàu mala Naftali par abwana mala Bet-Shemesh andə Bet-Anat aba túró məcandəe.

³⁴ Amə'Amor nggiki amə'tàu mala Dan, nda à nyar a nzali múr-ankono ka. À earì amə'tàu mala Dan bəà sulə a dulum dǎng.

³⁵ Amə'Amor ka, à dǎrì arə do amúr Nkono Heres, a Aijalon, sə aba Sha'albin. Səama lang nggurkwar mala Yisəfu yì kuməna rəcandəa kpəm ngga, à tsək amə'Amor púp aba túró məcandəe.

³⁶ Nzong-nzali mala amə'Amor tite a Eauwe Akrabbim, kya pur a Sela sə sáré aban ká damba.

2

Mgbikiru mala amə Isərayila

¹ Məturəjar mala Yahweh lo a Gilgal, sə wari a Bokim a bəkə pwari. Sə nacau ama, <<Ən pusə wun wu purì bá Masar, sə ən yinə wun a nzali mənana ən kángìr nəma mə nə pè aká-wun ngga. Ən bang nəma, * <Pà mə nə nggadi kunam arə kùrcəu mem sənəa wun dǎng,

² sə wun gbal ka, wu kəa kúti aba bəkə kùrcəu wunə abwana mənana nədo aba nzali man ngga dǎng; duməna púp wun nə arki agyanghan malea.> Səama wu okam dǎng. Mana mənəia wu pak ka?

³ Sə ado ka, mə ndarə na nəma, pà mə nə pəria bəà upi ban wun dǎng, a kún mani ka, à nè dupa wun azwe arə ankəngari wun, sə abakuli malea nə dupa wun gbəli.>>

* **2:1 2:1** Səni aba: Tite 17:7; Pur 6:4; Nggur 31:16.

⁴ Lang mäturonjar mala Yahweh banghəna amənia yì acau aban amə Isərayila kat ka, abwe loasə già à bua.

⁵ Sə à tunə lullə banì ama Bokim.† Sə à pà gîr'nkila aban Yahweh abanì.

Lú mala Jesəwa

⁶ Lang Jesəwa mesəna bəwabundəa ka, koyan atà amə Isərayila ka nyar a nzali libala male, ace ak nzalî bə duk girkuma malea.

⁷ Sə amə Isərayila kpata Yahweh aba do-yiləmu mala Jesəwa kat, sə aba do-yiləmu kat mala abwana-məgule mənana à ueo nəyiləmu anzəm lú mala Jesəwa, yìà mənana à sələnace túró məgule mənana kat Yahweh pè ace Isərayila ka.

⁸ Sə Jesəwa muna-bəwabura mala Nun, guro mala Yahweh wŭ, ndanə apələa gbəman-mwashat nə lum (110).

⁹ Sə à tsəi a nzali libala male a Timnat-heres, mənana nda a nzali múr-ankono mala Ifərem ngga, nə njar-nza mala Nkono Gash.

¹⁰ Sə anzəm mənana abwana mana a nza mənəq ka à uməna atà akeā ka, bə nza lo mənana à sūrə Yahweh, ko túró mənana pàkkî Isərayila raka.

Amə Isərayila deki kpata Yahweh

¹¹ Amə Isərayila pàk gîr məbāne abadəm Yahweh, sə à kpata aBa'al.

¹² Sə à deki buia arə Yahweh, Bakuli mala akeā mənana pusəia à purî bá nzali Masar ka. À o atà abea abakuli, abea abakuli mala abwana mənana

† 2:5 2:5 Bokim ngga baləi nda <<amə'buu.>>

à kària ka, sə à peri abania. Pələa à tsəa bum Yahweh lúllô.

¹³ À nyingbuia arə Yahweh, sə à kpata aBa'al andə Ashtarot.

¹⁴ Nda bumlulla mala Yahweh earke arə amə Isərayila, sə tasəia a babu amə'təlliban mənana à pwan agirkuma malea kəla pwan gəna-lwa ka. Sə dəm ngga, mea a babu abia-məbura mənana à kària a koya bui, sə à gandə came a kúnià raka.

¹⁵ Koya ban sə à wari a lwa ka, bù Yahweh na mgbasho nəia ace pàkkia wia məbane, kəla mənana Yahweh akdəmba banggia wia, sə kánbia wia ka. Sə anggo ka, à kum bamúrià aba gir'murmwana məbike.

Yahweh loasə akasəla

¹⁶ Pələa Yahweh loasə akasəla, mənana à amsəia a babu abwana mənana à kə bəmbəria ka.

¹⁷ Kat andə manì ka, à okì akasəla malea dāng; à gyatərəia aban ká kpata abea abakuli, sə à bun abadəmbia. À kaurə pələ nzəmia arə njar mənana akeâ ging kam ngga. Akeâ kpata anzongcau mala Yahweh, sə yia ka, à pàk anggo dāng.

¹⁸ A koya bàkú sə Yahweh loasəi amə Isərayila akasəla ka, Yahweh na atà mənə yì kasəla ka, sə kə amsəia a babu abia-məbura aba do-yiləmu kat mala mənə yì kasəla ka. Mənia ka nda acemənana Yahweh sən məsəswatər malea atəcau mala imge malea a babu abwana mənana à kə pea wia tanni, sə à kə paria ka.

¹⁹ Səama a bàkú mənana mənə yì kasəla wuna ka, amə Isərayila nə pələ nzəmia, sə bealia nə bike nə kúti mala akeâ; à nə kúti a kpata abea abakuli,

andə peri abania, andə bunno abadəmbia. À pà nè vvakibuia arə pakkiagir malea ko kpata anjar mgbikiru malea dāng.

²⁰ Pələa bumlulla mala Yahweh earke arə amə Isərayila, sə bang ama, <<Acemənanana abwana məniana pak kpakpak arə kùrcau mem mənana ən tsəki akeâ nzongcau arəi, sə à ginəna ok giem ngga,

²¹ anzali mala abwapəndəa mənana Jesəwa dekia, liă dāng lang wù ka, pà mə nə pəria dəm a badəmbia dāng.

²² Mə nə pàktúró nəia ace mwam Isərayila, ko à nè tsəkiria arə gya aba njar mem, Mim Yahweh, kəla mana akeâ pàk ka, ko à pà nə pàk dāng.>>

²³ Nda Yahweh deki abwapəndəa mənəno bəà ueo, pəria bəà puri bania tù dāng, sə tsəa anzali mala abwapəndəa mənəno kpa a babu Jesəwa, ace mənana nè liă ka dāng.

3

Abwapəndəa mənana à nyia bəà ueo a nzali Kan'ana ka

¹ Amənia ka, à nda ka abwapəndəa mala anzali mənana Yahweh nyia bəà ueo ace mwam Isərayila nəia ka, yia amə Isərayila mana à lwa kə lwa abalə a'lwa kat mala nzali Kan'ana raka.

² (Kə nda ace kanî anza mala amə Isərayila mənana à sùrə lwa dídyal raka, bəà sùrəi.)

³ Amənia ka à nda ka abwapəndəa mala nza-linì: amə'yálmurû tongno mala amə'Filisti, andə amə'Kan'ana kat, andə amə'Sidon, andə amə'Hivi

mana à ndanèdo amur Nkono Lebano, twal a Nkono Ba'al-Hamon, kya bwal Lebo-Hamat ka.

⁴ À nying amənia yì abwana ka, ace mwam Isərayila, ace sələa ko Isərayila nè kpata anzongcau mala Yahweh, mənana pè akeâ nè bu Musa ka.

⁵ Nda amə Isərayila do abalə amə'Kan'ana, andə amə'Hitti, andə amə'Amor, andə amə'Periz, andə amə'Hivi, andə amə'Jebus ka.

⁶ Sə à alki amuna-maməna mala amə'Kan'ana, sə à pà amuna-maməna malea aban amə'Kan'ana, à alia, sə à peri aban abakuli malea.

Otəniyel amsə amə Isərayila

⁷ Amə Isərayila pàk gîr məbike abadəm Yahweh. Bələia lorə Yahweh, yì Bakuli malea, sə à kùti a peri aban aBa'al andə Ashera.

⁸ Pələa bumlulla mala Yahweh, lo earki-bəsa amur amə Isərayila, sə earî Kushan-Rishatayim,* murəm mala Aram-Naharayim,† bə gandə amə Isərayila sə paria abate, ba apələa tongno-nong-tàrú.

⁹ Səama, lang amə Isərayila bua aban Yahweh ka, Yahweh loasəia wia bwa mənana nə amsəia ka. Lùlləi ama Otəniyel, muna-bwabura mala Kenaz, mə'kyauwa Kalip.

¹⁰ Bangño mala Yahweh yi sulə amurí, sə yi duk kasəla mala Isərayila. Lang pur lwa ka, Yahweh tasə Kushan-Rishatayim, murəm mala Aram, a babui, sə Otəniyel limurəm nə lwa amurí.

* **3:8 3:8** *Kushan-Rishatayim* ko Kushan mə'bealbikea kusə bari

† **3:8 3:8** *Aram-Naharayim* ngga bələi nda <<Aram mala anggeasala bari>> aba nzali Mesopotamiya.

¹¹ Nda nzalinì yi kum usələo mala apələa lumine ka. Pələa Otəniyel, muna-bwabura mala Kenaz yi paklú.

Ehud amsə amə Isərayila a b̀u amə'Mowap

¹² Amə Isərayila pàk g̀r məbike dəm a məsə Yahweh. Pələa Yahweh pè Egəlon, murəm mala Mowap, rəcandəa amur Isərayila, acemənana Isərayila pàngɣənà g̀r mənana məbike na a məsə Yahweh ka.

¹³ Egəlon ramba amə'Amon andə amə'Amalek bəà camatè, à kya gandə Isərayila a munəo, sə à ak Nggea-là mala Anggun-Nkangga.‡

¹⁴ Sə amə Isərayila do abata Egəlon, murəm Mowap apələa lum-bwamdə-tongno-nong-tàrú (18).

¹⁵ Nyar dəm ngga, amə Isərayila yinə bua malea aban Yahweh, pələa loasəia wia bwa mənana nə akmúria ka. Lulləi nda Ehud, nggaro, muna-bwabura mala Gera, a tàu mala Benjami. Amə Isərayila tasəi nə agir-cemi malea bə kya mbwe aban Egəlon, murəm mala Mowap.

¹⁶ Ehud nə nggearəi pàk nggeabyau mana kúni bari, sə sauwa male ka bakusəu mwashat nə tsùrú na ka. Pələa kùrì a bunni nə tabuì məli, aba nggea-daura male.

¹⁷ Yi pà agir-ceminî aban Egəlon, murəm Mowap, mənana nggea bwa mə'nyane na ka.

¹⁸ Anzəm mana Ehud pana agir-ceminî ka, pələa tasə abwana mana à twal agir-ceminî ka bəà o.

‡ 3:13 3:13 Nggea-là mala Anggun-Nkangga ka nda Jeriko.

19 Sə yì ka, lang bingḡə̀nà ban abə́nzál-tali mənana a Gilgal ka, wulio nyar aban Egəlon, sə na ama, <<Murəm, mə ndanə cəu ba-səmbərəa aceo.>>

Pələa murəm banggi amətè ama, <<Wu nying səm!>> Pələa yia kat ka, à puro, à nyì.

20 Ehud pələa kutio abani, lang ndaban do nəmurə̀i, a kurəm-kuli male məpwale ka. Sə Ehud banggi wi ama, <<Mim ngga, mə ndanə cau mana Bakuli pam aceo ka.>> Pələa murəm loapi buno male.

21 Sə Ehud warinə bui mənggare, kwetə nggeabyau mənana a bunni nə tabuì məlì ka, sə zubina murəm nəi a bumi.

22 Byau kutio sə kò andə garè, sə sak anzəmi. Sə Ehud ka, pusə nggeabyauni dāng, kara mürú yi ta amur nggeabyau; sə ciu yi ar a nza.

23 Pələa Ehud, purî bá ndà, girki akún kurəm-kuli, sə kumləkia. Pələa kutio o.

24 Anzəm mana Ehud uməna ka, amətúró mala murəm yiu, sə à kum akún kurəm-kuli agire. Sə à bang ama, <<Murəm ngga ndarə usələo aba kurəm babaləu məpwale aba palta.>>

25 Pələa à kúndəô, ganda kya pakkia wia, sə lang à səni mən kún kurəm-kuli raka, à twal kyî, sə à mēngi akún-akurəm. Kara à səni ka, murəm kpana a nzali a bakurəm, wuna.

26 Lang à dəndi ka, Ehud auna uməna. Yi kúti abə́nzál-tali, sə auwa o a Seyira.

27 Lang yi bingḡə̀nà Seyira ka, twang njawe aba nzali múr-ankono mala Ifərem. Amə Isərayila suləi nzali múr-ankono andəi, sə yì Ehud ka dupia wia a damba.

²⁸ Banggia wia ama, <<Wu yiu atam, acemənanə Yahweh pana abiwun aməbura, yì amə'Mowap, a babu wun!>> Nda à sulə atè sə à kya ak abān yālì nkaring mùr mala Jodan, mana nda a nkābe nzali Mowap ka, sə à eare bə kəbwa yāl aban ká a nkaring dāng.

²⁹ A pwari mənə ka à wal atà amə'Mowap kəla bwa á-lum (10,000), yìà kat ka aburana amə'rəcandəe andə amə babumcandəa na; ko bwa mwashat ateà au dāng.

³⁰ A pwari mənə ka, Isərayila bòn Mowap abatea, sə nzalinì kum usələo apələa lumi-tongno-nong-tàrú (80).

Shamgar

³¹ Anzəm Ehud ka, Shamgar muna-bwabura mala Anat, wal-lú ka amə'Filisti gbəman-tongno-nong-mwashat (600) nə gara-pərta andá-rya. Yì gbal ka, amsə Isərayila.

4

Debora andə Barak

¹ Amə Isərayila ka à nyar dəm à pàk gír mənana məbike na a məsə Yahweh ka, anzəm lú mala Ehud.

² Nda Yahweh túrmuria a babu Jabin murəm mala Kan'ana mana yálkiyi abwana a Hazo ka. Mə'sàrəban mala amə'lwa male ka nda Səsera, mana ndanədo a Haroshet-Hagoyim ngga.

³ Acemənanə Səsera ndanə awaru-pər gbəman-tongno-nong-ine (900), mana à peə nə bolo-candəa ka, par amə Isərayila, parban bəna, arə apələa

lumi-bari. Osso amə Isərayila bua aban Yahweh bə bwalia-wia-kam.

⁴ A bākú mənə ka, Debora, mābangnəa, mālá Lapidot, nda məbashi amúr Isərayila.

⁵ Pək-ka nə do a tər nggun-nkangga mala Debora anre Rama andə Betel a nʒali múr-ankono mala Ifərem, sə amə Isərayila nə yiu a baní ace bashi.

⁶ Bə fara ka, túrbān atə Barak muna-bwabura mala Abinowam a Kedes, aʒa bə-nʒali Naftali, ne wi ama, <<Yahweh, Bakuli mala amə Isərayila, kə tsəko mənə yì nʒongcau ka ama: <Pwan amə'lwa á-lum (10,000) a tǎu mala Naftali andə tǎu mala Zebulu, sə wu kyan nəia a Nkono Tabo.

⁷ Mə nə nun Səsera, mə'sàrəban amúr amə'lwa mala Jabin, andə awaru-pər male, andə amə'lwa male, bəa yiu ace mənana bə wu je-munəo wunəia a Nggeasala Kishon ngga, sə mə nə pò limurəm amurí.>>

⁸ Sə Barak ka nyesəi wi ama, <<Bə awu nə ká atəm ngga, mə nə ká, sə bə a pa wu nə ká atəm raka, pà mə nə ká dāng.>>

⁹ Sə Debora eari wi ama, <<Mbak-kàngkàng, mə nə ká atə, səama njargula mənəia a earce ká kām ngga, pà nə kánə we aʒa kum gusəlaban dāng, acemənana Yahweh nə túrmúr Səsera a babu bwama.>> Pələa Debora lo sə à wari andə Barak a Kedes.

¹⁰ Barak tunə tǎu mala Zebulu andə tǎu mala Naftali a Kedes. Sə aburana á-lum (10,000) o atə, sə Debora o atə gbal.

¹¹ (Adyan ngga Heba bwa'Ken, mə'kà Hobap, nkil Musa ka angʒa-dəmba tǎrna nyingʒəna acili

amə'Ken, sə tsəngɲənà gumli male zak, a ban nggun-məgule mənana a Zaananim, tù aban Kedesh ka.)

¹² Lang à banggi Səsera ama Barak muna-ɓwabura mala Abinowam eauna amur Nkono Tabo ka,

¹³ kara ram awaru-pər male gbəman-tongno-nong-ine (900) kat, mana à peǎ nə bolo-candəa ka, andə aburana mənana kat à nda atè ka abanɓwáná, sə à lo a Haroshet-Hagoyim aban ká a Nggeasala Kishon.

¹⁴ Osso Debora ne Barak ama, <<Kyane! Pwari mənía yalung ngga, nda pwari mana Yahweh pana Səsera nəi a ɓabuo ka. Yale Yahweh na aka wun damba kə ká ka.>> Barak pələa suləi mūr Nkono Tabo nə amə'lwa á-lum (10,000) male aban o atè.

¹⁵ Lang Barak andə amə'lwa male soa-munəo nə kún nggeabyau ka, Yahweh túr Səsera andə awaru-pər male kat, andə amə'lwa male kat aba zurəki, abadəm Barak. Səsera suləi waru-pər male sə twal-mire nə kusəi ace auwa.

¹⁶ Sə Barak pərta awaru-pər andə amə'lwa mala Səsera aban ká Haroshet-Hagoyim. À twalta amə'lwa mala Səsera kàng nə kún nggeabyau; kə ɓwa mwashat ue ɗang.

¹⁷ Səsera ɓang nə kusəi wari a gumli mala Jayel, málá Heba ɓwa'Ken, acemənana dotarəu nakam anre Murəm Jabin mala Hazo andə ɓala mala Heba ɓwa'Ken.

¹⁸ Jayel puro nə kúllí Səsera, sə ne wi ama, <<Kàra yiu, ɓwaməgule mem, kútiô aba gumli mem. Cè ɓangciu ɓwalo ɗang.>> Pələa kúti aba

gumli mala Jayel, sə Jayel kumsəi wi kungtung amurí.

¹⁹ Osso Səsera ne wi ama, <<Ida pam mur bətikulyak acemənanana məsamur-kə-walam.>> Pələa Jayel mən du kiura, pe wi sə nu, pələa kumsəi wi gír amurí.

²⁰ Sə banggi Jayel ama, <<Cam a kún gumli, bə kəbwa yiu sə dio ama, <Kə bwa kani le ka?> Ne wi ama, <Awo.> >>

²¹ Səsera ka aulə kərkər, nda kò a ntulo məlime ka. Pələa Jayel, málá Heba twal nkpako gumli andə ndolo a buì, sə eamdəki wari amurí sə gballí wi nkpakoní a bamuri, kya təm nzali. Nda wù ka.

²² Zuku ka, Barak yi tusəo, ndarə pyangnə atə Səsera, sə Jayel pur atə kya kumi sə ne wi ama, <<Yiu! Mə nə ləmdəo bwa mənana a alkiyite ka.>> Nda kúti atə aba gumli, sə səni ka Səsera na nong ngga, lú na, nə nkpako a bamuri.

²³ A pwari mənə ka, Bakuli bungi Jabin murəm Kan'ana abadəm amə Isərayila.

²⁴ Sə bù amə Isərayila lidəmba nə candəe amur Jabin murəm mala Kan'ana, sə rəcandəa malea bākì, she lang à kidikini ka.

5

Nggyal mala Debora andə Barak

¹ A pwari mənə ka, Debora andə Barak, muna-bwabura mala Abinowam, à tù nggyal mənía ka:

² Lang aməgulo mala Isərayila akì abwana dəmba aban ká ka,
abwe eare à pà bamuria.
Wu bəwangsə Yahweh!

- ³ Wu ǒ, wun amurəma!
Wu kwakikir wun, wun aməgulo!
Mə nə tükî Yahweh nggyal.
Mə nə tù nggyal ɓwangsəban aban Yahweh,
Bakuli mala Isərayila.
- ⁴ Yahweh, lang a nying ɓá Seyir,
lang a puri ɓá bù-nzali EDOM ngga,
nzali gəggəli, sə bumkuli nya mbulo.
E, apəɓang rakki məsə mbulo.
- ⁵ Ankono gəggəli abadəm Yahweh,
nggearə Saina abadəm Yahweh,
Bakuli mala Isərayila.
- ⁶ Abalə apwari mala Shamgar, muna-ɓwabura
mala Anat,
sə ndya dəm abalə apwari mala Jayel ka,
abwana deki kutio arə anjar-məgule,
sə aməgya kàr arə anjar-məkarke a nzəm-la.
- ⁷ Abwana mala amuna-là mala Isərayila yi malâ.
À yi malâ she lang mim, Debora, ən lo;
she lang ən lo kəla nggeau a Isərayila ka.
- ⁸ Lang Isərayila twal kpata bəsa abakuli ka,
munəo kutio a kún nggea-là.
À sən ntwangno ko nkongno kàm
a bù aburana á-lumi-ine mala Isərayila le?
- ⁹ Babumam o arə amə'sàrəban mala Isərayila,
mənana à pà ɓamúrià nə eare malea abalə
abwana ka.
Bəà ɓwangsə Yahweh.
- ¹⁰ Wu bangce, wun mənana wu kə eau a nzəm
amədambəriso-pwasəa ka,
wun mənana wu kə do amur agir-do nzəm pər
aməbəlke,
sə wu kə gya amur njargula ka.

11 Wu kwakikir wun arə gi ka amə'nggyal arə abân
to mûr;
akano ka à kə zəkice alimurəm mala Yahweh,
alimurəm mala amə'lwa male a Isərayila.
Pələa abwana mala Yahweh sulə aban ká arə akún
nggea-là.

12 Loapi-ntulo, Debora, loapi-ntulo!
Loapi-ntulo, loapi-ntulo, loasə nggyal!
Lo-came, Barak!

Bwalki aguro-lwa mô,
we muna-bwabura mala Abinowam!
13 Pələa cili abwana-məgule mənana à ue ka,
à suləo à yiu;
abwana mala Yahweh suləo à yiu acei,
arə akanggərang amə'lwa.

14 Abea abwana mala Ifərem,
mana tərtea pur a Amalek ka,
à yiu atò, we Benjami,
wunə amə'lwa mô.
Amə'sàrəban mənana à pur a Makir ka,
à suləo à yiu;
sə amənana à kə ging nə gara mala mə'sàrəban a
buia ka,
à pur a Zebulu sə à yiu.

15 Aməgulo mala Isaka ka,
à nda atà Debora,
kəla mana Isaka pàk ka, anggo sə Barak pa;
à gibi aban ká aba bangɲaban a npurota
kusəi.
Abalə anggəsan mala Ruben ngga, balkibabum na
kam.

16 Palang sə wu akrə wun atà adomwan mala
anzur ma'wun,
ace ok twanggi akarinka ace adomwan le?

Abalə anggəsan mala Ruben ngga, balkibabum na kam.

17 Abwana mala Giləyat ka à ueo a nkaring Jodan a takuli;

sə təu mala Dan ngga, palang sə akrəi atə awaru-bəsa?

Təu mala Asha ka, duk kano đəong a kún nggeamùr,
akrəi a ban-kpasha mala awaru.

18 Təu mala Zebulu ka, à nda mənana à twal lú a kún buia ka;

anggo gbal sə təu mala Naftali pǎ a kun-munəo.

19 Amurəma yiu sə à munəo,
pələa amurəma mala amə'Kan'ana munə a Ta'anak, a kún myalmúr Megido,
sə ko à twal kə gəna-lwa mala bolo-azərfa đang.

20 Anlero munə nə kuli.
Abalə anjar-gya malea ka,
à munə arə Səsera.

21 Mùrbangŋa mala Kishon yi pwanía,
mənə yì mùrbangŋa mala anza bara-bara,
yì mùrbangŋa mala Nggeasala Kishon.

Yiləmem, fa, kya aba rəcandəa!

22 Pələa apər [mala Səsera] yiu nə tswaki,
nkaulakusəia kə təmgi nzali,
nə tswaki mala apər-lwa male.

23 Məturəonjar mala Yahweh bang ama, <<Sú [Là] Meroz.>>

<<Suban, suban amur abwana mənana à ndanədo kam ngga,
acemənana à ginə puro ace yiua bwali Yahweh,

ace yiua bwali wi munəo arə akanggərang
amə'lwa.>>

24 Atà amaməna ka, Jayel mālá Heba bwa Ken,

bə kum tsəkbu mənana kutibani ka.

Atà amaməna amə'do abalə agumli ka,

bə kum tsəkbu mənana kutibani ka.

25 Səsera zəmbi wi mūr, sə pe wi kiura;

yinəi wi nə kiura məbwale aba kwar mala
aməgulo.

26 Pələa ləmdə bui, twal nkpako gumli,

sə bui-məli bwal ndolo mala amə'túrô.

Pələa gballi Səsera, ar mú bamuri;

zubi, tusə nshekiri.

27 Səsera yauwi; kpa a nzali, nong piu;

soləo kpa a nzali a kusəi;

a ban mənana kpa kam ngga,

akəm sə nongŋo, wuna.

28 Nggea Səsera soa məsəi aban sənban a
məsəkurəm;

cam a nzəm aferang sə keban ama,

<<Palang sə waru-pər male dəndi arə nyare?

Palang sə gəshi akusə apər mala waru-pər male
dəndi?>>

29 Pələa amā-gulo male aməkware pe wi eare;

sə yale yì nə nggearəi ka eari bamuri ama,

30 <<À malaká kum gəna-lwa sə à mal gake re?

Bwama mwashat ko bari ace koya mə'lwa,

anggubyaui məboarsəne atà agəna-lwa ace
Səsera,

anggubyaui məboarsəne mənana à teanəta ka,

nggubyaui-koarəu mwashat ko bari,

aməboarsəne mənana à teanəta ka,

abalə agəna-lwa, acem mə kô a myalam?>>

31 Acemani ka, abio-məbura bəà uebà, Yahweh,

sə aḃwana mana à earceo ka, bəà tă
 kəla pwari mana kə eauwe aḃa rəcandəa
 male ka.
 Anggo sə à kum usələo aḃa nzalinì apələa lumi-
 ine.

6

Amə'Midiyan pè amə'Isərayila tanni

¹ Dəm ngga amə Isərayila pək gır mənana məbike
 na a məsə Yahweh ka, sə Yahweh tasəia a babu
 amə'Midiyan ba apələa tongno-nong-bari.

² Rəcandəa mala amə'Midiyan bākì mala
 amə'Isərayila, sə atəcau mala amə'Midiyan ngga,
 amə'Isərayila alita bamuria abān səmbərəa abalə
 ampu amur ankono, andə agumi-ba-tali andə
 akanggərang-ban.

³ A koya bākú mana amə Isərayila bealkina
 agirbaban malea ka, amə'Midiyan, andə
 amə'Amalek, andə aḃwana mala takuli nə yiu
 arəia.

⁴ À nə tsəki akattì malea ace ká arəia, sə à nə
 kidiki agirbaban aban ká đār a Gaza. À pà nə
 nyinggi amə Isərayila kə gır mənana à nə lì ka đàng;
 à nying kə nzur ko mbul, ko ndă, ko mədambəriso
 đàng.

⁵ Pək ka à nə yiu nə agirkusəu malea andə
 agumli malea. À kə yiu kəla làkkì mala doshi.
 Yia andə akalakadambi malea ka, à pà nə gandə
 ballia đàng. À nə yiu aḃa nzalinì ace kidikè.

⁶ Amə'Midiyan pək amə Isərayila bəbá, sə amə
 Isərayila bua aban Yahweh.

⁷ Lang amə Isərayila bua aban Yahweh atàcau mala parban mala amə'Midiyan ngga,

⁸ Yahweh túr məbangnəa aban amə Isərayila. Sə banggia wia ama, <<Mənia ka nda cau mənana Yahweh, Bakuli mala amə Isərayila bang ngga: Ən pusə wun, wu pùrî bá nzali Masar, sə ən pusə wun, wu pùrî bá bala guro.

⁹ Sə ən amsə wun a babu amə'Masar, sə a babu abwana mənana à par wun ngga. Ən pəria à pùrî badəm wun, sə ən pa wun nzali malea.

¹⁰ Ən na wun nəma, <Mə nda Yahweh, Bakuli ma'wun; wu kəa banggi* abakuli mala amə'Amor, mənana wu do a nzali malea ka dāng.> Sə wun ngga, wu kwakikir wun arəəm dāng.>>

Bakuli tunə Gidiyon

¹¹ Məturonjar mala Yahweh yiu sə do a tərta nggea-nggun mala Johash, bwa nggurkwat mala Abiyeza, mənana a Ofəra ka. Muna-bwabura male Gidiyon ngga nda aban nya məssa a ban mənana à kə kamggi mür-anap kəm ngga, ace səmbərəi amə'Midiyan.

¹² Məturonjar mala Yahweh pusərəi a baní sə banggi wi ama, <<Yahweh na atə, we kanggərang mə'lwa.>>

¹³ Sə Gidiyon banggi wi ama, <<Ida, bwaməgule, bə Yahweh na atə səm ngga, mana tsəa sə amənia yì agir ka à kə kum səm? Agir-ndələki mənana kat aká səm na səm ceă ka, à ndake? À bang ama, <Nggeari ka, Yahweh pusə səm, səm pùrî bá nzali Masar re?> Sə ado ka, Yahweh vwakinabui arə səm, sə pànə səm a babu amə'Midiyan.>>

* **6:10 6:10** *banggi ko kpata*

14 Sə Yahweh pələ a baní sə banggi wi ama, <<Kyane aba rəcandəa mò mənía ka, sə wu amsə Isərayila a bù amə'Midiyan. Ən túrǝ re?>>

15 Sə Gidiyon banggi wi ama, <<Ida bəwaməgule, lang sə mə nə amsə Isərayila? Səni, nggurkwər mem nda mətankwang a tǝu mala Manasa, sə mə nda rítǝu a bala mala tárrám.>>

16 Sə Yahweh banggi wi ama, <<Mbək-kàngkàng mə nə pǝ atǝ, sə awu nə gandə amə'Midiyan kǝla bəwa mwashat na.>>

17 Sə Gidiyon eari wi ama, <<Bə ən kuməna earmúrú a məsəo ado ka, ləmdəam gir'ləmdəa mənana nə ləmdəam ama a nda mənana a nakiyam cau ka.

18 Ida, cə a nying ban mənía ka dǝng she bən nyarəna a bano, sə ən yinəno nə boro mem, ən yi nongsəno wi a bədəmbəo ka.>> Sə Yahweh banggi wi ama, <<Mə nə kúndəǝ shebə a nyarəna ka.>>

19 Nda Gidiyon wario sə kya lam muna mbul, sə pǝk agbatali bəredi mənana burə pǝ arəi raka nə muku lita lumi-bari nə məsəi bari. Tsək nyame aba zace, sə mutui ka soe aba nkwareng, sə yinəi wi nəi a tərta nggea-nggun, sə pe wi.

20 Məturonjar mala Bakuli banggi wi ama, <<Twal nyame andə bəredi mana burə pǝ arəi raka, nongsəia amur tali mənía ka, sə wu solə mutui amúriǝ.>> Sə Gidiyon pə anggo.

21 Pələa məturonjar mala Yahweh ləmdə kún gara mənana a bui ka, sə je nyame andə bəredi mənana burə pǝ arəi raka. Kara bəsa pur nə bá tali, sə pisə nyame andə bəredi mənana burə pǝ arəi raka. Pələa məturonjar mala Yahweh ndərmi.

22 Lang yi kpani Gidiyon ama məturonjar mala

Yahweh na ka, Gidiyon bang ama, <<Oi, we Yahweh Bakuli! Ado ka ən sənəna məturonjar mala Yahweh bəməsəu andə bəməsəu!>>

²³ Səama Yahweh banggi wi ama, <<Bè rəo pwalo! Cè bangciu pakko dāng. A pà wu nə wù dāng.>>

²⁴ Pələa Gidiyon bakkì Yahweh gyangŋan abanì, sə pe wi lulləu ama, Yahweh ka dorəpwala na. Ba yalung, gyangŋanì nakam piu a Ofəra mala amə'kà Abiyeza.

Gidiyon arki gyangŋan mala Ba'al

²⁵ Aba du mənə ka, Yahweh banggi wi ama, <<Twal jamnda mənana a domwan mala tárró ka, nggearə baria jamnda, mənana mbule tongno-nong-bari ka. Sə wu arki gyangŋan mala Ba'al mənana mala tárró na ka, sə wu kasəki tondong mala Ashera† mənana a nkanggari ka.

²⁶ Pələa wu bakkì Yahweh Bakuli mô gyangŋan amur mənə yì kanggərang-ban ngga, a kəkəri. Twal baria jamnda mənə sə wu pa gir'nkila mala pisəe kəring nəi, nə tondong mala Ashera mənana awu nə kasəki ka.>>

²⁷ Nda Gidiyon pwan abwana lum atà amətúró male sə kya pak gir mənana Yahweh banggi wi ama bə pè ka. Sə acemənana kə banggi aməbala mala tárrí andə aburana mala là ka, pè nə pwari dāng, nə du sə kya pè.

²⁸ Lang aburana mala là lo nə bari dídyal ka, kara à sən gyangŋan mala Ba'al ka à arkini, sə tondong mala Ashera mənana a nkanggari ka, à

† 6:25 6:25 *tondong mala Ashera* Mənə ka, bənzá! na, gir'ləmdəa mala Ashera, bakuli məbwame; balli gbal a məsəi 26, 28, 30.

kasəkini, sə ɓaria jamnda ka, à pana gir'nkila nɛi amur ɓɛsa gyangɲan mənana à ɓɛ ka.

²⁹ À dī rəia ama, <<Yana pàk mən̄ia yì gir ka? >> Sə lang à altaban sə à dīkiban ngga, à banggia wia ama, <<Gidiyon muna-ɓwabura mala Johash na pàk mən̄ia yì gir ka.>>

³⁰ Pələa aburana mala lě ne Johash ama, <<Yinə muna-ɓwabura mō a nza ace mana ɓɛ wū, acemənana arkina gyangɲan mala Ba'al sə kasəkina tondong mala Ashera mənana a nkang-gari ka.>>

³¹ Sə Johash ne aɓwana mana kat à lo arəi ka ama, <<Wun nə munəo ace Ba'al le? Ko ana raka wun nə amsəi le? ʔwa mənana kat nə munəo acei ka, kaniama ban nə kwar ka, à nə wal-lui! ʔɛ yì ka, ɓakuli na ka, ɓɛ munəo ace ɓamuri, acemənana ɓɛɓwa arkina gyangɲan male ka.>>

³² Acemani, a pwari mən̄o ka, à tunə Gidiyon ama <<Jerub-ba'al,>> ɓaləi nda, <<Wu nying Ba'al ɓɛ munəo ace ɓamuri,>> acemənana Gidiyon arki wi gyangɲan male ka.

Gidiyon dīce gir'ləmdəa

³³ Amə'Midiyan kat, andə amə'Amalek andə aɓwana mana a takuli ka, à ram rəia abanɓwáná; sə à yàl a nkaring Nggeasala Jodan, sə à yi bwal kàt̄t̄i a dulum mala Jezəril.

³⁴ Sə bangjo mala Yahweh sulə amur Gidiyon, sə twang njawe, tunə amə'Abiyeza ɓəà kpate.

³⁵ Tasə amə'na-túrbân a bù-nzali Manasa, tunəia ɓəà yiu atə gbal. Sə tasə amə'na-túrbân arə abu-nzali Asha, andə Zebulu, andə Naftali, sə à yiu à yi kumia.

³⁶ Gidiyon ne Bakuli ama, <<Bè awu nè amsə Isərayila nè buam, kəla mənana a bang ngga,

³⁷ səni mə ndo mə nə tsək nggū-nzur a katəra. Bè ncimna nè kpa amur nggū-nzur nəmūrəi, sə nzali kat nə ìm ngga, mə nə sələ ama awu nè amsə Isərayila nè buam, kəla mənana a bang ngga.>>

³⁸ Anggo sə pǎ. Lang lo dǐdǐyal nə dəmbəri ka, yǐ par nggū-nzur, sə pūrəi; ncimna mana pur arəi ka lǔmsə kwar-numur.

³⁹ Gidiyon ne Bakuli ama, <<Cè bumlulla mò earke amuram dāng. Mə nə zəmbô kusə mwashat dəm; ida, nyem bən mwam cè kusə mwashat dəm nə nggū-nzur. Ado ka bə nggū-nzur ime, sə ncimna bə aki nzali kat.>>

⁴⁰ A mənə yǐ du ka, Bakuli pē anggo; nggū-nzurni na ìm nəmūrəi ka, sə ncimna aki nzali kat.

7

Gidiyon gandə amə'Midiyan

¹ Nə ban'mbul-mbul ka, Jerub-ba'al (yǐ Gidiyon) andə abwana mənana atə ka, à lo sə à yǐ tsək kàttǐ a nkanggari mgbeade-mùr Harot. Sə kàttǐ mala amə'Midiyan ngga, nda a njar-nza nə banià aba bangjaban, tù a ban Nkono More.

² Yahweh banggi Gidiyon ama, <<Abwana mənana atò ka, à biki lakki mənana mə nə pà amə'Midiyan a babuia ka, cè Isərayila nggoriam ama, <Rəcandəa mem nə amsəam.>

³ Ado ka hambî abwana ama, <Bwa mənana kat rəi kə bəl nə bangciu ka, bə wulio bə nying

Nkono Giləyat.> >> Nda abwana á-lumi-bari-nong-bari (22,000) nyare à o a là, sə abwana á-lum (10,000) ue ka.

⁴ Yahweh banggi Gidiyon ama, <<Bwapəndəa biki lakki piu. Kyan nəia a kún mur, sə mə nə mwambo wia kàm. Bè ən nò nəma, <Bwa man, nè ká atò ka,> nè ká atò; sə bè ən nò nəma, <Mənia ka pà nè ká atò raka,> pà nè ká dāng.>>

⁵ Pələa Gidiyon warinə abwe a kún mur. Sə Yahweh banggi wi ama, <<Koyan mənana tàkki mur nə bui a lasəi kəla nvwa ka, tàrri a bui man; anggo gbal bwa mənana kündə nə nkūnəi sə nu mūr ka, tàrri a bè bui.>>

⁶ Abwana gbəman-tàrú (300) na mənana à tàkki mur nə buia a kunia ka; acilia kat ka à kündəo amur ankūnəia sə à nu mūr.

⁷ Yahweh banggi Gidiyon ama, <<Nə abwana mənia gbəman-tàrú (300) mənana à tàkki mur nə buia ka sə mə nə amsəo, sə mə nə pà amə'Midiyan aba buo. Nying acili abwana bəà o, koyan ngga a là male.>>

⁸ Nda Gidiyon ak agirlina andə anjawe gam arə acili amə'lwa mənia sə tasəia bəà o, koyan ngga a gumli male. Sə aburana man gbəman-tàrú (300) ka, banggia wia bəà ueo atè.

Kàtti mala amə'Midiyan ngga nda a bangjaban bə bwa suləi ban kàtti mala Gidiyon ngga.

⁹ Aba du mənə ka, Yahweh banggi Gidiyon ama, <<Lo, suləo kyan nə munəo arə kàtti mala amə'Midiyan acemənana ən pano wi aba buo.

¹⁰ Səama bè bangciu kə pakko arə sulə aban ká ka, wu sulə wunə muna-bala mò Pura.

¹¹ Kwakikiro arə cau mənana à banggiyi ka, sə awu nə kum məsəkang-kangŋa mala suləo aban ká arə kàttì malea.>> Pələa yi andə Pura muna-bala male ka, à sulə a ban agumli mala aburana mənana à tamsəia a kúnban ace yál amə'lwa mana à nda aba kùrrəu aba kàttì ka.

¹² Amə'Midiyan andə amə'Amalek andə abwana mala takuli suləna a bangŋaban mbəl-mbəl kəla adoshi. Akalakadambi malea làkkì kəla məsəsala a kun-nggeamur, bwa pà nə gandə ballia dāng.

¹³ Lang Gidiyon yi bingŋəna ka, kara ok bebwə na aban ne bì lorəo ama, <<Səni! Ən lorə ama đurəo bəredi mənana à pe nə muku məssa-báli ka, đənggəlìkì aba kàttì mala amə'Midiyan. Yiu aban bè gumli sə tulli nə rəcandəa, ndəlì nətakwari, sə gumlinì kpa a nzali mgbángtāng.>>

¹⁴ Sə bì earî wi ama, <<Mənia ka kəgìr na đang, nggeabyau mala Gidiyon muna-bwabura mala Johash, bwa Isərayila na. Bakuli panì wi amə'Midiyan andə kàttì aba buì kat.>>

¹⁵ Lang Gidiyon ok lorəê andə mənŋi baləi ka, peri aban Bakuli. Pələa nyar a kàttì mala amə Isərayila sə sa'arəia ama, <<Wu lo! Yahweh pana kàttì mala amə'Midiyan aba bù wun.>>

¹⁶ Gau aburana mənə gbəman-tàrú ka arə anggəsan tàrú, sə pè koyan ngga njawe-gam andə muna-bāng mana kùmsə bukan-bəsa ka.

¹⁷ Nea wia ama, <<Wu tsək məsə wun arəàm, sə wu pa kəla mənana ən pak ka. Lang ən warina a kún kàttì malea ka, kə gìr mənana ən pak ka, nda wun nə pè ka.

¹⁸ Lang mim sənə abwana mənana kat atəm səm twangŋəna anjawe-gam ma'səm ngga, pələa wun

a koya bui mala kàtì ka, wun nè twang anjawe-gam ma'wun gbal. Sə wun nè na nə gi wun a kuli ama, <Ace Yahweh sə ace Gidiyon!> >>

¹⁹ Nda Gidiyon andə aburana gbəman mana atè ka, à yiu a nkanggariban kàtì mala amə'Midiyan tù nə badu, anzəm mana à nggadina amə'yalban ngga. Pələa à twang anjawe-gam malea, sə à arki amuna-bàng mənana a buia ka.

²⁰ Pələa anggəsan mənə tàrú ka, à twang anjawe-gam malea, sə à arki amuna-bàng malea. À bwal abukan a buia mənggare sə anjawe-gam mana à twang ngga a buia məli, sə à na bangbang ama, <<Nggeabyau ace Yahweh, sə ace Gidiyon!>>

²¹ Pələa koyan ngga cam a bancame male, à gumbəli kàtì; sə amə'lwa mala amə'Midiyan pup-pup lo nə mire. À bangɲa nə zwalo a kunia.

²² Lang aburana mala Gidiyon twang anjawe-gam gbəman-tàrú ka, Yahweh tsək aburana aba kàtì à pələ arəarəia nə anggeabyau malea. Amə'lwa bang aban ká dār a Bet-Shita; à dəshi Zerera aban ká dār a nzong-nzali mala Abel-Mehola, tù a ban Tabbat.

²³ Aburana mala amə Isərayila a tàu mala Naf-tali, andə Asha, andə Manasa kat ka, à tunəia sə à pyangnəata amə'Midiyan.

²⁴ Pələa Gidiyon tasə amə'na-túrbân arə abân aba nzali mūr-ankono mala Ifərem nə cau ama, <<Wu sulə arə amə'Midiyan, sə wu tsək amə'yalban a koya mgbeade-mùr, andə myalmùr, andə tūli-mùr, aban ká dār a Bet-Bara. *Sə wu yál Nggeasala

* **7:24 7:24** *wu yál Nggeasala Jodan ko <<wu yál abân yáli nkaring mùr mala Jodan.>>*

Jodan.>>

Anggo sə à tunə aburana mala tàu mala Ifərem kat, sə à yi ak amgbeade-mùr, andə amyalmur, andə atūli-mùr, aban ká dār a Bet-Bara. Sə à yál Nggeasala Jodan.

²⁵ À bwalki ayálu bari mala amə'Midiyan, Orep andə Zip. À wal-lú Orep amur tali mala Orep, sə Zip ka à wal-luí a ban kam mùr-anap mala Zip. À pərta amə'Midiyan sə à yinə abamur Orep andə Zip aban Gidiyon, a nkaring Jodan.

8

¹ Pələa aburana mala tàu mala Ifərem dī Gidiyon ama, <<Palang sə a pakka səm anggo? Ace mana sə awu nə o a munəo arə amə'Midiyan ngga a ginə tunə səm?>> À munəki arəi kərkər.

² Sə yi ka banggia wia ama, <<Mana ən pa ado mənana à nə kārəi arə wun ngga? Bakurikuri mala abəla-anap mala Ifərem kúti pwan-girbaban mala Abiyeza re?

³ Bakuli pana ayálu mala amə'Midiyan, yia Orep andə Zip a babu wun; sə mana ən gandə pa mənana à nə kārəi arə wun ngga?>> Pələa bum-lulla malea arəi suləo lang bang cau mənəia ka.

Gidiyon masələ limurəm amur amə'Midiyan

⁴ Pələa Gidiyon andə aburana male mənəo gbəman-tàrú ka, à yiu a Nggeasala Jodan sə à yàl a nkaring; sə kat andə auləa malea ka, à lidəmba nə pərtau.

⁵ Lang à yiu a Sukkot ka, Gidiyon banggi amə Sukkot ama, <<Ida, wu pè amə'lwa mem girlina; à

gandəna, sə mim ngga mə ndarə pərta Zeba andə Zalmuna, amurəma mala amə'Midiyan piu.>>

⁶ Sə abwana-məgule mala Sukkot bang ama, <<A gɓamina Zeba andə Zalmuna a babuo sə səm nə pè amə'lwa mô gɪrlina le?>>

⁷ Gidiyon bang ama, <<Anzəm mana Yahweh pana Zeba andə Zalmuna a babuam ngga, mə nə yia koàkì wun nə zwe ɓabondo andə galamba.>>

⁸ Gidiyon lo kano ka wari a Penəwel sə zəmbia wia kəla mənə ka; sə aburana mala Penəwel nyesəi wi kə cau mala amə Sukkot.

⁹ Sə ne amə Penəwel ama, <<Lang ən linamurəm sə ən nyarna ka, mə nə yia arki mənə yì nda-mə'dähre ka.>>

¹⁰ Anggo ka, Zeba andə Zalmuna na a Karkor nə amə'lwa malea, aburana kəla á-lum-bwamdə-tongno (15,000). À nda kə aburana mənəna à ueo abalə amə'lwa mala abwana mana à yiu nə takuli ka; abwana á-gbəman-mwashat nə á-lumi-ɓari (120,000) mala amə'lwa malea mənəna à bwal nggeabyau ka, à walna-luia.

¹¹ Gidiyon eau nə njargula mala amə'do abalə agumli, nə takuli mala Noba andə Jogbeha, sə yasələ amə'Midiyan a kàttì malea nə munəo lang à nda aba do ɗwanyi-tsək'məsəu ka.

¹² Amurəma mala amə'Midiyan ɓari, Zeba andə Zalmuna, təlli nə mire, sə yì ka pərtea yi bwalia, sə zurimúr amə'lwa malea kat.

¹³ Anzəm mənə ka, Gidiyon muna-ɓwabura mala Johash nyarî kun-munəo nə njar eauwe mala Heres.

¹⁴ Yi bwal ɓè məlagga a Sukkot sə ɗíkí, sə məlaggè giləi wi alullə aməbuno andə abwana-

mægule mala Sukkot, aburana lumi-tongno-nong-bari nà mäsəi tongno-nong-bari (77).

¹⁵ Pələa Gidiyon yiu aban aburana mala Sukkot sə banggia wia ama, <<Wu səni, Zeba andə Zalmuna nya ka; yia mənana wu *nam nggaro cau amúrià ama, <A gbamina Zeba andə Zalmuna a babuo, sə səm nə pè amə'lwa mô gírlina le ka?> >>

¹⁶ Pələa Gidiyon bwalki abwana-mægule mala lê, sə kasə zwe babondo andə galamba sə koàkia nəi, ace kania amə Sukkot girkànì.

¹⁷ Sə yi arki nda-mə'dāhre mala Penəwel sə wal-lú aburana mala lê.

¹⁸ Sə pələa dī Zeba andə Zalmuna ama, <<Aburana mənana wu wal-luia a Tabo ka, aya ulang aburana na?>> Sə à pa eare ama, <<Aburana na kəla we, à pur amuna murəm.>>

¹⁹ Gidiyon pələia wia ama, <<Amə'eambam, amuna mala nggem na. Mbak-kàngkàng Yahweh nakam ngga, bə wu nyingrənia nəyiləmu ka, bə pà mə nə wal-lú wun dāng.>>

²⁰ Sə pələa aban muna-dəmba male, yì Jeta, sə ne wi ama, <<Lo wal-luia!>> Səama məlagge ka, kwetə nggeabyau male dāng, acemənana yì ka muna na piu, bangciu kə pakki wi.

²¹ Pələa Zeba andə Zalmuna banggi Gidiyon ama, <<Lo wəl səm nə nggearəo; kəla mənana bəwabura pak ka, anggo sə rəcandəa male pǎ.>> Nda Gidiyon lo wal-lú Zeba andə Zalmuna, sə pusəki anjengəlan mənana a myal akalakadambi malea ka.

Gidiyon pak bənzál mala efot

* **8:15 8:15** *nam nggaro cau ko* <<kyauwikiam>>

²² Anzəm mənə ka, amə Isərayila banggi Gidiyon ama, <<Duk murəm amur səm, we wunə munio, andə məkeo gbal, acemənana a amsəna səm a babu amə'Midiyan.>>

²³ Sə Gidiyon banggia wia ama, <<Pà mə nə duk murəm amur wun dāng, sə munem pà nə duk murəm amur wun dāng. Yahweh na nə duk murəm amur wun ngga.>>

²⁴ Səama banggia wia ama, <<Mə ndanə zəmba aban wun; nəma koya bwa atà wun ngga, bə pam girkiru abalə agəna-lwa mənana wu ea arə abiwun aməbura ka.>> (Abia-məbura ka amə'Ishmayel na, sə à kə oasə agirkiru mala bolo-njengəlan.)

²⁵ À pa eare ama, <<Səm nə po wia nə banboarnado.>> Pələa à sáré lagir, sə koya bwanani ka, túr agirkiru mala gəna-lwa male abaləi.

²⁶ Sə dəmbərya mala agirkiru bolo-njengəlan mənana zəm ngga nda, shekel á-mwashat nə gbəman-tongno-nong-bari (1,700), tsəa-amur an-jengəlan andə agirbamyalu andə alagir mala amurəma mənana amurəma mala amə'Midiyan oasə arəia ka, andə anlang-bolo mənana a myal akalakadambi malea ka.

²⁷ Gidiyon pək efot nəi sə tsəi aba Ofəra nggea-là male. Sə Isərayila kat ka, à kùti a gyatərəia nə ká peri a baní kəla nkúl, sə yi dupi Gidiyon andə aməbala male gbəli.

²⁸ Anggo sə amə Isərayila bùn amə'Midiyan abatea sə à loasə múrià dəm dāng. Sə nzali dum nə rəpwala ba pələa lumi-ine a do-yiləmu mala Gidiyon.

Isərayila purî-njar a nzəm lú mala Gidiyon

²⁹ Jerub-ba'al muna-ɓwabura mala Johash nyar a là male kya dukam.

³⁰ Gidiyon ngga, ndanə amuna-burana lumi-tongno-nong-ɓari (70) mənana à ɓəli wi ka, acemənana ndanə amaməna pas.

³¹ Mā-twala male mənana nda a Shekem ngga ɓəli wi muna-ɓwabura gbal, mənana pe wi lulləu ama, Abimale ka.

³² Sə Gidiyon muna-ɓwabura mala Johash ka, è kutsuk sə pàk-lú, sə à tsəi a ɓembe-ɓa-tali mala tárrí Johash a Ofəra, là mala nggurkwar mala Abiyeza.

³³ Lú mala Gidiyon nda məkwane, amə Isərayila pələ dəm à kùti a gyatarəu atà aBa'al. À tsək Ba'al-berit duk ɓakuli malea.

³⁴ À denyinə Yahweh ʔakuli malea, mənana amsəia a bù ka abia-məbura a koya bui ka dāng.

³⁵ Sə à ləmdəi bala mala Jerub-ba'al (yì Gidiyon) pəməboarne ace agir məboarne mənana pakkì Isərayila ka dāng.

9

Abimale wal-lú amə'eambi

¹ Abimale muna-ɓwabura mala *Jerub-ba'al wari a Shekem a bə pwari ace sən akíne, sə nacau nəia andə ɓala-kau mala nggè puppup, ama,

² <<Ida, wu banggi abwana-məgule mala Shekem kat mənəia yì cau ka ama, <Məye nani na ɓoara wun: amuna-burana lumi-tongno-nong-ɓari mala Jerub-ba'al kat ɓəà yálmúr wun

* **9:1 9:1** *Jerub-ba'al* ka nda Gidiyon.

le, ko bwa mwashat bə yálmúr wun?> Wu denyi ama, mə nda nkila wun andə nyam wun.>>

³ Akína Abimale banggi abwana-məgule mala Shekem kat acau mənana kat Abimale nea wia ka. Babum abwana-məgule man o arə Abimale; acemənana à bang ama, <<Yi ka bəla ma'səm na ka.>>

⁴ À pe wi agbatali bolo-azərfa shekel lumi-tongno-nong-bari mənana à twal aba ndà mala Ba'al-berit ka. Pələa Abimale paktúró nə boale, sə kya kúrna abwana-məbane andə amə'yàl-nzongcau nēi, bəà duk aməkpate.

⁵ Wari a bala mala tárrí a Ofəra, sə wal-lú amə'eambi, yia amuna-burana lumi-tongno-nong-bari mala Jerub-ba'al, amúr tali mwashat. Kə Jotam, muna-bwabura mətankwang mala Jerub-ba'al, nda mənana ueo nəmurəi à wal-lui raka, acemənana bangŋa səmbərəa.

⁶ Abwana-məgule mala Shekem kat andə Bet-Millo kat ramba abanbwáná, sə à pè Abimale murəm, tù aban nggun-məgule mənana cam a Shekem ngga.

Kanicau mala Jotam

⁷ Lang Jotam ok man yì cau ka, wario kya cam a bong †Nkono Gerizim, sə loasə gi kpəm nea wia ama:

Wu kwakikir wun arəàm,

wun abwana-məgule mala Shekem,

ace mənana bə Bakuli kwakikiri arə wun ngga.

⁸ Bè pwari nakam mənana anggun ram rəia,

† 9:7 9:7 Balli gbal aba: Nggur 11:29; 27:12; Jes 8:33; Yoh 4:20.

à nè twali bamúrià murəm.

À banggi nggun-olif ama,

<<Duk murəm ma'səm.>>

⁹ Səama nggun-olif nyesəia wia cau ama,

<<Mə nying pusə mūrú mem,

mənana à kə pángnənà-túró nài

ace gusələ Bakuli andə aḃwapəndəa ka,

ace wuliki amúr anggun le?>>

¹⁰ Pələa anggun banggi nggun-vwari ama,

<<Yiu duk murəm ma'səm.>>

¹¹ Sə nggun-vwari nyesəia wia cau ama,

<<Mə nying pusə bəlanggun mem mə'pəlpəlni,

andə bəlanggun mem məboarne,

ace wuliki amúr anggun le?>>

¹² Pələa anggun banggi nggun-anap ama,

<<Yiu duk murəm ma'səm.>>

¹³ Sə nggun-anap nyesəia wia cau ama,

<<Mə nying pusə mūr-anap mem,

mənana kə pwasəbum Bakuli andə aḃwapəndəa

ka,

ace wuliki amúr anggun le?>>

¹⁴ Nda anggun kat banggi zwe ama,

<<Yiu duk murəm ma'səm.>>

¹⁵ Zwe eari anggun ama,

<<Bə wu kə earce ama wun nè twalam nè
məsəcau,

mə duk murəm ma'wun ngga,

she wun nè yiu abata yiləm mem ace kum-àwá!

Sə bə pà anggo raka, bə bəsa pur aba zwe,

sə bə pisə ‡anggun-seda mala Lebano.>>

‡ **9:15 9:15** Balli gbal aba: 1Amur 4:33; 2Amur 14:9; 19:23; Ang 104:16; Isha 2:13; 37:24.

16 <<Ado ka, wun nè gandə na mbak-kàngkàng ama wu læmdəna doməsəcau andə ɸwanyicau-arəũ nə pe Abimale murəm le? Wu pàngŋəni Jerub-ba'al andə bala male gír mənana nda pepè ka le? Sə wu mbweni kəla mənana karəa arə atúró male ka le?

17 Wu denyi ama tárrám twal yiləmi a kún bui ace amsə wun a ɸabù amə'Midiyan.

18 Sə yalung ngga, ndya wu longŋənà arə bala mala tárrám. Wu walna-lú amuna-burana male lumi-tongno-nong-ɸari amúr tali mwashat, sə wu tsəngŋənà Abimale muna-ɸwabura mala mā-twala male, ɸè duk murəm amúr aɸwana-məgule mala Shekem, acemənana yì ka ɸəla ma'wun na ka.

19 Adyan ngga, ɸè gír mənana wu pàkkî Jerub-ba'al andə bala male yalung ngga, gír məboarne na, sə mə'məsəcauni na ka, ɸè bum wun pwasə arə Abimale, sə yì gbal ka ɸè bumi pwasə arə wun.

20 Sə ɸè pà anggo raka, ɸè bəsa pùr nəban Abimale ɸè pisə aɸwana-məgule mala Shekem andə Bet-Millo! Sə ɸè bəsa pùr gbal nəban aɸwana-məgule mala Shekem andə Bet-Millo ɸè pisə Abimale.>>

21 Pələa Jotam ɸangŋa o a Biya, sə kya do abani Šatəcau mala mə'eambi Abimale.

Bakuli lumsə suban mala Jotam

22 Abimale yálmúr amə Isərayila apələa tàrú.

23 Pələa Bakuli tasə ɸè ɸangŋo məɸike ɸè loasə ɸibura anre Abimale andə aɸwana-məgule mala

Shekem; sə aḃwana-məgule mala Shekem ləmdə ḃwanyi-doməsəcau arə Abimale.

²⁴ Bakuli pàk mən̄ia ka ace mənana cauk-paka mala ḃealbikea mənana à pàkkî amuna-burana lumi-tongno-nong-ḃari mala Jerub-ba'al, andə bafe mala nkilia mana à sukkì ka, ḃə sulə amur Abimale mə'eambia, sə amur aḃwana-məgule mala Shekem mənana à bwali wi wal-lú amə'eambi ka.

²⁵ Aḃwana-məgule mala Shekem mgbicau arə Abimale, sə à tasə aburana ḃəà kya kùmsəi wi amúr ankono, sə à ḃəmbəri koyan kat mənana gya pələ nəbania amur njargula mən̄o ka. Pələa cē yi kpa a kir Abimale.

²⁶ Pələa Ga'al muna-ḃwabura mala Ebet, yiu andə amə'eambi sə à yi do a Shekem. Aḃwana-məgule mala Shekem tsəkbələia arə Ga'al.

²⁷ Amə Shekem wari arə aḃaban-anap malea. À ram ḃələ-anap sə à kāmgi mūr̄i ace pàkkid̄ire. Pələa à kūt̄i a ndà mala ḃakuli malea sə à lili, à nu, sə à sú Abimale.

²⁸ Sə Ga'al muna-ḃwabura mala Ebet nacau ama, <<Yana nda Abimale, sə palang sə səm amə Shekem ngga, səm nə nyesə ḃamur rə səm abate? Yì ka nda muna-ḃwabura mala Jerub-ba'al re? Sə Zebul ka nda məkwad̄itè mənana twal ka re? Wu kpata aməbala mala *Hamo, tár Shekem! Palang sə səm nə kpata Abimale?

²⁹ Bə duk mən̄i'ama, aḃwana man ngga, à nda abata rəcandəa mem ngga, ḃə mə nə pusə Abimale!>> Mə nə ne Abimale ama, <<Kyane kya

* 9:28 9:28 Balli aba: Tite 34:2,6.

hatəki amə'lwa mô sə wu pur atəm bə səm munəo!
>>

³⁰ Lang Zebul mə'yálmúr nggea-lê ok acau mala Ga'al muna-ɓwabura mala Ebet ka, bumi lul kərkər.

³¹ Pələa Zebul tasə amə'na-túrbân aban Abimale a Aruma,[†] nə cau ama, <<Səni, Ga'al muna-ɓwabura mala Ebet andə amə'eambi yina a Shekem, sə à ndaban soakita aɓwana mala nggea-là bəà mgbicau arəd.

³² Ado ka, lo wunəa aburana mənana atə ka nə du, wu yi kumsə a ɓabondo anzəm nggea-là.

³³ Nə dəmbari, a eauwe mala pwari ka, wu ndashi amur nggea-là nə munəo. Sə lang Ga'al nə pur andə aburana mənana atə ace yiu a munəo arəd ka, pàkkia wia gír mənana buo kumi nə pàk ka.>>

³⁴ Nda Abimale andə aburana mənana atə kat ka, à lo nə du sə à kya kumsə anzəm Shekem; à gau rəia arə abanì ine.

³⁵ Lang Ga'al muna-ɓwabura mala Ebet puro yi cam a bankutio mala kún nggea-là ka, Abimale andə aburana mənana atə ka à loapi ban mənana à kumsə kam ngga.

³⁶ Sə lang Ga'al sən aburane ka, ne Zebul ama, <<Səni, aburana naban suləi múr ankono aban yiu.>> Sə Zebul ne wí ama, <<Yiləmi ankono na a kə sənia kəla aɓwapəndəa na ka.>>

³⁷ Ga'al nacau dəm ama, <<Səni! Aɓwana no à kə suləi tsùrú mala nzali man ngga. Sə bə nggəsan no kə yiu nəban njar mala Nggun-məgule mala Mə'nggár ka.>>

[†] 9:31 9:31 Aruma ko <<aɓa səmbərəa>>

³⁸ Pələa Zebul ne wi ama, <<Acau gusələ-múrû mô na ke? We mənana a bang ama, <Yana nda Abimale mana səm nə kpate ka?> Aburana mənina na a bəsəkia ka re? Pur ado kya munə arəia!>>

³⁹ Nda Ga'al puro sə dupi abwana-məgule mala Shekem a dəmba, sə à munə arə Abimale.

⁴⁰ Abimale pərta Ga'al sə bang a bədəmbi. Amə Shekem pas kpakia, à kum penye a bankutio mala kún nggea-lê.

⁴¹ Abimale nyar a Aruma, sə Zebul pər Ga'al andə amə'eambi à purî bá Shekem.

⁴² Lang bankwarna ka, amə Shekem puro, à o a njenza. Lang Abimale ok cê ka,

⁴³ twal aburana male sə gauwia arə abani tărú, sə à kumsə a babondo. Lang sən abwana kə purî bá nggea-là aban yiu ka, lo sə soa-munəo arəia, wal-luia.

⁴⁴ Pələa Abimale andə nggəsan abwana mana atè ka à bangŋa à kya cam a bankutio mala kún nggea-là. Sə anggəsan bari mala abwana mala Abimale ka à soa-munəo sə wal-lú abwana mənana kat a njenza ka.

⁴⁵ A pwari mənə kat ka, Abimale munə-munəo arə nggea-là. Ak nggea-lê sə wal-lú abwana mənana kat aba nggea-lê ka. Pələa bəbbəriki nggea-lê sə mesəki tubamur amurí.

⁴⁶ Lang abwana-məgule mala ndà-kulí mə'dāhre mala Shekem ok cê ka, à kütí aba kanggərang-ban mala ndà mala El-berit.‡

⁴⁷ Cau yi bik ban Abimale ama, abwana-məgule mala ndà-kulí mə'dāhre mala Shekem raməna abanəwáná.

‡ 9:46 9:46 *El-berit* bə lulləu mala Ba'al-berit

⁴⁸ Nda Abimale andə aburana mənana kat atè ka à eau amúr Nkono ŠZalmon. Sə Abimale twal bero a bui sə kasə bu-nggun, loasəi tsəi a kwàri. Sə banggi aburana mənana atè ka ama, <<Gìr mənana wu səni ən pè ka, wu fà rə wun, wu pè kəla mənana ən pàk ka.>>

⁴⁹ Nda koyan atèa ka kasə bu-nggun gbal, sə à kpata Abimale. À tsək abu-ngguni arə kanggərang-ban mala ndà mala El-berit, sə à soaki wi bəsa. Abwana mənana kat aba ndà-kulí mə'dāhre mala Shekem ngga à wù kat, abwana kəla á-mwashat (1,000), aburana andə amaməna.

⁵⁰ Pələa Abimale wari a Tebez, tsək kàtti kàm, soa-munəo arəi sə é.

⁵¹ Kanggərang ndà-kulí mə'dāhre nakam a tsùrú mala nggea-lê, nda aburana andə amaməna andə abwana-məgule mala nggea-lê bangja, à kutiki abaləi sə à girkún bamuria abaləi. Pələa à eauwe à bik múr-kurəm.

⁵² Abimale yiu sə soa-munəo arə ndà-kulí mə'dāhreni. Səama lang gbashì kún ndà-kulí mə'dāhreni nə soaki wi bəsa ka,

⁵³ kara bə bwama a múr-kurəm, túr muna-taligo amur Abimale, ar nkpoula-bamuri.

⁵⁴ Pələa Abimale tunə lagga mə-bwali-wi agir-munəo male akaurəa, sə banggi wi ama, <<Kwetə nggeabyau mô, wal-luem, ace mənana bəa kəa na amuram ama, <Bwama na mənana wal-luí ka> dāng.>>

⁵⁵ Lang amə Isərayila səni Abimale wuna ka, koyanale ka nyar a là male.

⁵⁶ Bakuli nyesà Abimale mǝbɪke mǝnana pàkkí tárrí, nə wal-lú amǝ'eambi lumi-tongno-nong-bari ka.

⁵⁷ Dǝm ngga Bakuli tsǝk mǝbɪke mǝnana aburana mala Shekem pǝ ka bǝ nyar amúrià, sə suban mǝnana Jotam muna-bwabura mala Jerub-ba'al ne ka, yì sulǝ amúrià.

10

Tola andǝ Jayir

¹ Anzǝm lú mala Abimale ka, Tola muna-bwabura mala Puwa, mǝ'ká Dodo, a tǝu mala Isaka, lo ace amsǝ amǝ Isǝrayila. Yì Tola ka, do a Shamir aba nzali múr-ankono mala Ifǝrem.

² Yì ka, duk kasǝla amúr amǝ Isǝrayila apǝlǝa lumi-bari-nong-tàrú, sə yì wú. À tsǝi a Shamir.

³ Anzǝm Tola ka, Jayir bwa Gilǝyat lo, sə duk kasǝla amúr amǝ Isǝrayila apǝlǝa lumi-bari-nong-bari.

⁴ Jayir ndanǝ amuna-burana lumi-tàrú mǝnana à kǝ gya a nzǝm amǝdambǝriso lumi-tàrú ka, sə à yálmúr alá lumi-tàrú a Gilǝyat. À kǝ tunǝ amǝno yì alá ka ama Havot-Jayir* bǝ yalung.

⁵ Jayir paklú sə à tsǝkbani a Kamon.

Amǝ'Amon andǝ amǝ'Filisti par amǝ'Isǝrayila

⁶ Amǝ Isǝrayila pàk gír mǝbɪke dǝm, a sǝne mala Yahweh.† À peri aban aBa'al andǝ Ashtarot, abakuli mala amǝ'Suriya, andǝ abakuli mala amǝ'Sidon, andǝ abakuli mala amǝ'Mowap, andǝ abakuli mala amǝ'Amon, andǝ abakuli mala

* **10:4 10:4** *Havot-Jayir* ko alá abata yálmúrú mala Jayir † **10:6 10:6** Sǝni gbal aba: Akas 2:11-13.

amə'Filisti. ‡À vwakibuia arə Yahweh, sə à nying peri abani.

⁷ Nda bumlulla mala Yahweh earke amúr amə Isərayila, sə tasəia a babù amə'Filisti andə amə'Amon§ ngga.

⁸ Amə'Filisti andə amə'Amon par amə Isərayila sə à betia aba pələa mənə. À par amə Isərayila ba apələa lum-bwamdə-tongno-nong-tàrú, yia amə Isərayila mənana kat à ndanədo a takuli mala Jodan, a nzali mala amə'Amor, mənana nda aba Giləyat ka.

⁹ Pələa amə'Amon gbal ka à yàlî Nggeasala Jodan ace kánə munəo arə amə'tàu mala Yahuda, andə amə'tàu mala Benjami, sə arə bala-kàu mala Ifərem. Amə Isərayila tanni kərkər.

¹⁰ Nda amə Isərayila bua aban Yahweh ama: <<Səm pàngnə́nò caubikea. Səm pələna nzəm səm arəd, we Bakuli ma'səm, sə səm kpanata aBa'al.>>

¹¹ Sə Yahweh earî amə Isərayila ama, <<Ən amsə wun a babù amə'Masar, andə amə'Amor, andə amə'Amon, andə amə'Filisti re?

¹² Dəm ngga lang amə'Sidon, andə amə'Amalek, andə amə'Mawon* par wun abata tanni, sə wu bua abanam ngga, ən amsə wun a babuia.

¹³ Sə kat andə mənə ka, wu pələ nzəm wun arəàm, wu kpata abea abakuli. Acemani ka, pà Mə nə amsə wun dəm dāng.

¹⁴ Wu kyane, wu kya bua aban abakuli mənana wu twal ka; bəà amsə wun a pwari mənana wu kùtí aba tanni ka.>>

‡ **10:6 10:6** Balli gbal aba: Nggur 31:16. § **10:7 10:7** Səni gbal aba: Akas 2:14. * **10:12 10:12** amə'Mawon ko <<amə'Midiyan>>

15 Sə amə Isərayila zəmbî Yahweh ama, <<Səm pàngŋə̀nà caubikea. Pàk gîr mənana kat a kə səni nda pepè awu nə pangnə səm ngga, səama, ida amsə səm yalung.>>

16 Nda amə Isərayila pusəki abəri bakuli mənana abaləia ka, à sukkia, sə à peri aban Yahweh ka. A masələate ka, †Yahweh yi aulə nə sən tanni məbike mənana amə Isərayila kə nu ka.

17 Amə'lwa mala amə'Amon ram rəia abanbwaná, sə à kya tsək kàtti malea aba Giləyat; amə Isərayila gbal ka, à ram rəia abanbwaná sə à kya tsək kàtti malea a Mizpa aba Giləyat.

18 Abwana-məgule amur Giləyat‡ ne arəarəia ama, <<Bwa mana nə tita kánə munəo arə amə'Amon ngga, bwe na nə duk múrû amúr abwana puppup mənana ndanədo a Giləyat ka.>>§

11

Jefta duk Kasəla mala Isərayila

1 A bàkú mənə ka, Jefta* bwa Giləyat ka, nggea kanggərang mə'lwa na, səama yi ka, muna mala mā-gyatarəu na. Giləyat nda tár Jefta.

2 Málá Giləyat bəlî Giləyat amuna-burana. Sə lang amuna-burana mala māmí gulcina ka, à pər Jefta, sə à banggi wi ama, <<A pà nə kum libala aba bala mala tár səm dāng, acemənana a nda muna mala bè bwama dāng.>>

† 10:16 10:16 Balli gbal aba: Akas 2:18; Isha 63:9. ‡ 10:18 10:18

Giləyat ko <<amə Isərayila mənana a bû-nzali Giləyat ka>> § 10:18

10:18 Səni gbal aba: Akas 11:5-6,8,11. * 11:1 11:1 Jefta Balli gbal aba: 1Sam 12:11; Ib 11:32.

³ Pələa Jefta banggi amə'eambi, sə kya do a nzali Top,[†] sə abwana-məbane na mənana à ram rəia à kə pur gya andəi ka.

⁴ Bè pwari yiu mənana amə'Amon yinə munəo arə Isərayila ka.

⁵ Sə lang amə'Amon soa munəo arə Isərayila ka, abwana-məgule mala Giləyat wari a nzali Top ace yinə Jefta.

⁶ À banggi Jefta ama, <<Yiu yi duk mūr səm, ace mənana bə səm munə arə amə'Amon ngga.>>

⁷ Sə Jefta ne abwana-məgule mala Giləyat ama, <<Wun nda mənana wu ləmdəam binəməsəu, sə wu pəram ən puri bala mala tárrám ngga re? Palang sə wu yiu abanam ado mənana wu kutina aba tanni ka?>>

⁸ Pələa abwana-məgule mala Giləyat earî Jefta ama, <<Nda gîr mənana tsəa sə səm nyar a bano ado ka. Yiu atà səm ace munəo arə amə'Amon, sə awu nə duk mūr səm, səm kat a Giləyat.>>

⁹ Pələa Jefta banggi abwana-məgule mala Giləyat ama, <<Bə wu nyesəam ace munəo arə amə'Amon, sə Yahweh tsəa à kpa a babuam ngga, mə nə duk mūr wun.>>

¹⁰ Sə abwana-məgule mala Giləyat earî Jefta ama, <<Yahweh bə duk mə'nakún anre səm, bə səm pak kəla mənana a na raka.>>

¹¹ Anggo sə Jefta o andə abwana-məgule mala Giləyat, sə à kya tsəi duk mūrû, sə mə'sàrəban amúrià. Sə Jefta bəsələ bang acau male kat[‡] abadəm Yahweh a Mizpa.

[†] **11:3 11:3** Top Balli gbal aba: 2Sam 10:6,8. [‡] **11:11 11:11** acau male kat mala eare mənəia ka

¹² Pələa Jefta tasə amə'na-túrbân aban murəm mala amə'Amon nə cau ama, <<Mana ən pakko, sə a yiu ama a nə munə arə nzali mem?>>

¹³ Sə murəm mala amə'Amon earî amə'na-túrbân mala Jefta ama, <<Nda acemənana lang Isərayila purî Masar aban yiu ka, ak nzali mem, twal a Nggeasala Arnon, kya bik Nggeasala Jabok, sə sáré aban ká a Nggeasala Jodan; acemani ka, nyesəi aba do-jam.>>

¹⁴ Jefta pələa tasə amə'na-túrbân dəm aban murəm mala amə'Amon,

¹⁵ sə à kya ne wi ama, <<Jefta bang ama: Isərayila ak nzali mala amə'Mowap ko nzali mala amə'Amon dăng.

¹⁶ Lang Isərayila purî Masar ka, kúti nəba pədanban, aban ká a Nggeamùr Nzuno, sə yiu a Kadesh.

¹⁷ Isərayila pələa tasə amə'na-túrbân aban murəm mala amə'Edom, ama <Ida, eara səm bə səm kùtí nəba nzali mô.> Sə murəm Edom ngga kwakikiri dăng. Dəm ngga, à tasə cau aban murəm mala amə'Mowap, sə yi gbal ka wakí cê. Nda Isərayila ueo a Kadesh ka. §

¹⁸ Pələa à twal gya nəba pədanban, sə à kàriban arə nkanggari nzong-nzali mala amə'Edom andə mala amə'Mowap. À kya bik bù takuli mala nzali mala amə'Mowap, sə à yi duk kàttì a nkar-ing Nggeasala Arnon; à kùtí aba bu-nzali mala amə'Mowap dăng, acemənana myalmur Arnon ngga, nda nzong-nzali mala amə'Mowap.

§ 11:17 11:17 *Kadesh* Balli aba: Bal 20:14-21.

¹⁹ Isərayila pələa tasə amə'na-túrbân aban Sihon, murəm mala amə'Amor, murəm mala Heshbon, nə cau bəà banggi wi ama, <Ida, eara səm bə səm kùtí nəba nzali mô aban ká a là ma'səm.>

²⁰ Sə Sihon ngga, earnə Isərayila ama bə kùtí nəba nzong-nzali male dāng; nda Sihon ramba abwana male kat abanbwáná, à yi tsək kàtì a Jahaz, sə warinə munəo arə Isərayila ka.

²¹ <<Pələa Yahweh, Bakuli mala Isərayila pà Sihon andə amə'lwa male puppup a babu Isərayila, sə Isərayila gandəia. Anggo sə Isərayila ak nzali Amor kat, arə abwana mənana à dukam didyal ka.

²² Isərayila ak nzalinì twal a Nggeasala Arnon kya bik Nggeasala Jabok, sə twal aba Pədanban, kya bik Nggeasala Jodan.

²³ <<Ado mənana Yahweh, Bakuli mala Isərayila angənəa nzali arə amə'Amor sə pərnəia à purni badəmba amə Isərayila, abwana male ka, a ndarə bariki awu nə ak nzalinì arəia le?

²⁴ Bə Kemosh bakuli ma'wun, pà wun gír ka, pà nə duk girkuma ma'wun re? Anggo gbal gír mənana kat Yahweh, Bakuli ma'səm pər abwana sə pà səmi ka, duməna ma'səm.

²⁵ Nggeari ka, a kùtì *Balak muna-bwabura mala Zippor, murəm mala amə'Mowap le? Yi ka, kutia bekə makgir andə Isərayila a kə fara le? Sə wari nə lwa arəia a kə fara le?

²⁶ Twalna Isərayila apələa gbəman tărú (300) nda ban do a Heshbon andə amuna-là male, sə a Aruwa andə amuna-là male, sə arə anggea-là mənana kat à nda a kún Nggeasala Arnon ngga.

* **11:25 11:25** Səni aba: Bal 22:2; Jes 24:9; Mik 6:5

Bè mbak-kàngkàng nzalinì ka ma'wun na, wun amə'Amon ngga, palang sə wu ak anggea-lê abalə apələkia mənə ka dāng?

²⁷ Acemani ka, mim ngga, ən pakko caubikea dāng; a nda mənana a kə pakkam məbane nə yiu mô arəəm nə munəo ka. Ado ka, bə Yahweh, məbashi,[†] kasə-bashi yalung anre ka amə Isərayila andə amə'Amon.>>

²⁸ Kat andə mani anggo ka, murəm mala amə'Amon tsəkiri arə acau mənana Jefta túrìbani ka dāng.

Pàcau mala Jefta mənana yinèi wi nə bumkidikea ka

²⁹ A bàkú mənə ka, Bangno mala Yahweh yiu amur Jefta, sə twal gya kúti nəba Giləyat andə Manasa, sə kya kúti aban ká a Mizpa mala Giləyat, sə purì Mizpa mala Giləyat ka, kúti aban ká aban amə'Amon.

³⁰ Pələa Jefta pàcau nə-shambum[‡] aban Yahweh, bang ama, <<Bè mbak-kàngkàng awu nə pà amə'Amon a babuam ngga,

³¹ bə-mana pur a kún bala mem aban yiu a kulliām, lang ən nyarəni ban amə'Amon aba limurəm ngga, nə duk mala Yahweh, sə mə nə pana gir'nkila mala pisəe kəring nài.>>

³² Nda Jefta yàl a nkaring aban o a munəo arə amə'Amon ngga, sə Yahweh tsəa à kpa a babui.

³³ Sə kidiki anggea-là lumi-bari nə kidikiban mēgule, twal a Aruwa aban ká dār arə abān

[†] **11:27 11:27** məbashi Balli gbal aba: Tite 18:25; Ayu 9:15; 23:7; Ang 7:11; 50:6; 75:7; Isha 33:2. [‡] **11:30 11:30** pàcau nə-shambum Balli gbal aba: Tite 28:20; Bal 30:2; 1Sam 1:11.

mənana à kàrì nggea-là Minit, sə kya bwal dār a ban nggea-là Abəl-keramim ngga. Anggo sə amə Isərayila bònŝ amə'Amon abatea.

³⁴ Pələa Jefta nyar a bala male, a Mizpa, sə mənina ka nda gír mənana sən ngga: boarnsarile puro aban ká a kúllè nə wal karata-bu andə ta'nggwam. Yì nda kə muni bərbə; bə yì na raka, panə bekə muna-bwabura, ko muna-bwama dāng.

³⁵ Sə lang səni ka, kara bwal daura male sannì*, sə bang ama, <<Oi boarnsarilem! A bənənam a nzali amúr ankūnəam, sə a duməna tər bumkidíkea mægule abanam. Acemənana ən panacau aban Yahweh, sə pà mə nə nggađi kunam dāng.>>

³⁶ Sə earî wi ama, <<Dâ, bə a angŋa-dəmba a panacau aban Yahweh, sə ado mənana Yahweh pano limurəm amur abio-aməbura, amə'Amon ngga, pāngnə mim kəla mənana a pacau ka.>>

³⁷ Pələa banggi tárrí ama, <<Pakkam mənina yì gír ka: dekiam ace mənana mə o a bua do-nsari mem sənə abiam, amur ankono, ba azongŋo bari.>>

³⁸ Sə tarri earî wi ama, <<Kyane.>>Pələa tasəi bə o, yì andə abî, sə à kya bua do-nsari male amur ankono ba azongŋo bari.

³⁹ Sə a masələata azongŋo bari ka, nyar aban tárrí, sə tárrí pāngnəi kəla mana pācau nə-shambum ngga; sə yì muna-bwame ka sūrə kə bwabura dāng. Pələa cə duk kuncau a Isərayila

ŝ **11:33 11:33** Balli gbal aba: Akas 3:30; 8:28; 1Sam 7:13; 1Kpa 20:4; 2Kpa 13:18; Ang 106:42. * **11:35 11:35** kara bwal daura male sannì ko <<kara bumkidíkea bwali kərkər>>

⁴⁰ ama koya pələa ka amuna-maməna mala amə Isərayila nə twal anonggio ine ace o a bua ace muna-bwama mala Jefta, bwa Giləyat.

12

Amə Ifərem munəo arə aburana mala Jefta

¹ Amə Ifərem tunə amə'lwa malea abanbwána, sə à yàli nkaring. À wari a Zafon ace je andə Jefta. À dī Jefta ama, <<Palang sə a wari a lwa arə amə'Amon, sə a tunə səm, ace mənana bə səm kyan sənəa wun ngga dāng? Ado ka, səm ndo səm nə pisəo wunə bala mò kat.>>

² Pələa Jefta pa eare ama, <<Mim sənə abwana mem ngga, səm kùtí aba makgir mægule sənə amə'Amon. Ən tunə wun bə wu yiu ace amsəam a babuia, sə wu yiu dāng.

³ Sə lang ən səni ama, pà wu nə pàkkam gbasha raka, ən twal yiləmem a kún buam, sə ən yàl nkaring aban ká arə amə'Amon, sə Yahweh túrmuria a babuam. Sə mana tsəa ado, sə wu yiu yalung nə munəo arəəm?>>

⁴ Sə amə Ifərem bang ama, <<Wun amə Giləyat aba Ifərem ngga, wun nda ka yan? Wun nda ka kə abwana mana wu bangṇa, sə wu yiu ace kum-àwá aba bù-nzali Ifərem andə Manasa ka!>> Nda Jefta ramba aburana mala amə Giləyat, sə à soa munəo arə amə Ifərem. Sə aburana mala Giləyat gandə amə Ifərem.

⁵ Aburana mala Giləyat ak ban yàli nkaring mùr mala Nggeasala Jodan arə amə Ifərem. Sə lang bwa Ifərem mana auna, sə yi bang ama, <<Wu dekiam, bən yàl a nkaring ngga,>> aburana mala

amə Giləyat nə dī ama, <<A nda bwa Ifərem le?>>
Sə bə pa eare ama, <<Awo ka,>>

⁶ pələa à nè bang ama, <<Bə nda anggo ka, ida, bang ama, <Shibbolet.> >> Sə yì ka nè bang ama, <<Sibbolet,>> acemənanana pà nè gandə pusə cau mənə ka pepè dāng. Pələa à nè gbami, à nè wal-luí a mənə yì ban yáli nkaring mùr Jodan ngga. Anggo, sə à wal-lú ka amə Ifərem, á-lumi-ine-nong-bari (42,000), a mənə yì pwari ka.

⁷ Jefta ka duk kasəla mala amə Isərayila, mala apələa tongno-nong-mwashat. Pələa Jefta, bwa Giləyat paklú sə à tsəi a bembə, a la male aba Giləyat.

Ibzan, andə Elon, andə Abdon duk kasəla mala amə Isərayila

⁸ Anzəm Jefta ka, Ibzan, bwa Betalami, duk kasəla mala Isərayila.

⁹ Yi ka, ndanə amuna-burana lumi-tàrú, andə amuna-maməna lumi-tàrú. Yi pà amuna-maməna male à alki aburana mənana à pa a tàu male raka. Sə amuna-burana male ka, alkiə wia amaməna mənana à pà a tàu male raka. Ibzan duk kasəla amúr Isərayila apələa tongno-nong-bari.

¹⁰ Pələa Ibzan paklú, sə à tsəi a bembə a Betalami.

¹¹ Anzəm Ibzan ngga, Elon a tàu mala Zebulu, duk kasəla amur Isərayila apələa lum.

¹² Pələa Elon bwa tàu Zebulu paklú, sə à tsəi a bembə a Aijalon, a bù-nzali Zebulu.

¹³ Anzəmi ka, Abdon muna-bwabura mala Hilel, bwa Piraton, duk kasəla a Isərayila.

¹⁴ Ndanə amuna-burana lumi-ine, andə aməkau-amuna-burana lumi-tàrú, mana à kə kok amədambəriso lumi-tongno-nong-bari ka. Abdon duk kasəla a Isərayila apələa tongno-nong-tàrú.

¹⁵ Pələa Abdon, muna-bwabura mala Hilel bwa Piraton paklú, sə à tsəi a bembe a Piraton, a bù-nzali Ifərem, aba nzali múr-ankono mala amə'Amalek.

13

Bəlban mala Samsən

¹ Dəm ngga, amə Isərayila pək gír mənana məbike na a məsə Yahweh ka, nda Yahweh tasəia a babù amə'Filisti apələa lumi-ine ka.

² A bàkú mənə ka, bə bwabura nakam lùlləi ama Manuwa, bwa Zora a tau mala Dan. Māmi ka bəl muna dāng, acemənana nkombi na.

³ Məturəjar mala Yahweh pusərei aban bwame, sə banggi wi ama, <<Səni, a nda nkombi, sə a bəl kə muna dāng, səama awu nə kum muna a bumo, awu nə bəl muna-bwabura.

⁴ Adyan ngga, tsəkiro! A pà wunə nu mür-anap ko mba dāng, sə a pà wunə lì kə gír'beami dāng.*

⁵ Səni, awu nə kum muna a bumo sə awu nə bəl muna-bwabura. †Kə nkembu pa nə je mური dāng, acemənana twal a bum ngga, mune nə duk bwa-Nazir aban Bakuli. Sə mune ka nə tita amsə amə Isərayila a babù amə'Filisti.>>

⁶ Pələa mālā Manuwa wario kya ne burí ama, <<Bə bwa mala Bakuli yiu abanam, sə baməsəi ka ndanə boarbwa kərkər kəla baməsə məturəjar

* **13:4 13:4** Balli gbal aba: Bal 6:2-5; Luk 1:15. † **13:5 13:5** Balli gbal aba: Akas 16:17; 1Sam 1:11.

mala Bakuli. Ən dī ban mənana pur kàm ngga dāng, sə banggam lùlləi dāng.

⁷ Banggam ama, <Səni, awu nə kum muna a bumə, sə awu nə bəl muna-bwabura. Adyan ngga, a pà wunə nu mür-anap ko mba dāng, sə a pà wunə li bekə gır'beamı dāng, acemənana twal a bum ngga, mune nə duk bwa-Nazir ba lú male.>>

⁸ Pələa Manuwa pakhiwi aban Yahweh ama, <<Ida, Mətalem, nying bwa mala Bakuli mana a tasəi ka bə nyare bə yiu dəm aban səm, ace mənana bə yi kania səm lang sə səm nə ləsə muna mana à nə bəli ka.>>

⁹ Sə Bakuli ok hiwi mala Manuwa; məturonjar mala Bakuli nyare yiu aban mālā Manuwa lang ndaban do a patal ka. Səama burı Manuwa ka pa a banı dāng.

¹⁰ Pələa bang akaurəa kya ne burı ama, <<Yiu akaurəa! Bwabura mana yiu abanam a bə pwari ka, yi pusənarəi dəm abanam!>>

¹¹ Manuwa lo, sə o atə māmı. Lang yi kum bwabure ka dī ama, <<A nda bwabura mana a nacau nə māmám ngga le?>> Pələa bwabure eari wi ama, <<È, mə nda.>>

¹² Manuwa ne wi ama, <<Adyan ngga, bə cau mò yi lúmsənə ka, lang sə səm nə ləsə mune, sə ya túró na mune nə yia pa?>>

¹³ Məturonjar mala Yahweh ne Manuwa ama, <<Māmó bə tsəkiri arə agir mənana kat ən banggi wi ka.

¹⁴ Māmó pà nə li kəgir mana pur arə nggun-anap ka dāng. Pà nə nu mür-anap ko mba dāng,

sə pà nè li kə gîr'beami dāng.‡ Yì ka, bə̀ kpata agir mənana kat ən banggi wi bə̀ pàk ka.>>

¹⁵ Manuwa ne məturonjar mala Yahweh ama, <<Ida, kundə bə̀ti, ace mana bə̀ səm lambo muna-mbul ka.>>

¹⁶ Məturonjar mala Yahweh banggi wi ama, <<Ko bə̀ a tsəem ən kúndə ka, pà mə̀ nè lî gîrlina mô dāng. Səama bə̀ a ndanə gîr mənana awu nè pana boro mala pisəe kəring nēi ka, pà aban Yahweh.>> (Manuwa ka sələ ama məturonjar mala Yahweh na dāng.)

¹⁷ Sə Manuwa dī məturonjar mala Yahweh ama, <<Mana nda lulləo, ace mənana bə̀ səm gusələo lang cau mò yi lúmsənà ka?>>

¹⁸ Məturonjar mala Yahweh banggi wi ama, <<Palang sə a diem lulləam? Lulləam ngga gîr'ndali na, a pà wu nè bwalte dāng.>>

¹⁹ Nda Manuwa twal muna-mbul sə dārə məsəsa ace pəgîr mala məsəsa, sə pana boro nēia amúr tali aban Yahweh. Məturonjar mala Yahweh pàk gîr'ndali, lang Manuwa andə māmí na ban sənban ngga.

²⁰ Lang lasə-bəsa lo amúr gyangŋan aban o a kuli ka, kara à sən məturonjar mala Yahweh mənə eau aban o a kuli aba lasə-bəshe. Lang Manuwa andə māmí sən anggo ka, à sarəa a nzali nè bəməsəia.

²¹ Məturonjar mala Yahweh pusərəi aban Manuwa andə māmí dəm dāng. Nda Manuwa yi sələ ama b̄wê ka, məturonjar mala Yahweh na.

‡ **13:14 13:14** Səni gbal a məsəi 4 andə 7 mala kùré mənəia.

²² Manuwa ne māmí ama, <<Bafo, sëm nda sëm nè wù ka, acemənana sëm sənəna Bakuli.>>

²³ Səama māmí banggi wi ama, <<Bè Yahweh earce ama nè wal-lú sëm ngga, pà nè ak pàgir mala pisəe kəring, andə pagir mala məsəsa a bù sëm dāng. Dəm ngga, pà nè ləmdəa səm amənia yì agir kat, ko nè hamba səm agir kəla amənia ka dāng.>>

²⁴ Mālá Manuwa bəl muna-bwabura, sə tsəki wi lulləu ama Samsən. Mune gulo sə Yahweh tsəki wi bù.

²⁵ Banggo mala Yahweh tita pàktúró nè Samsən a Mahane-Dan, anre ŠZora andə Eshtawol.

14

Dobala mala Samsən

¹ Samsən wari a Timna,* sə kya sən bə muna-bwama mala amə'Filisti a ban mənə.

² Lang nyar a là ka, yì ne tárrí andə nggè ama, <<Ən sən bə muna-bwama mala amə'Filisti a Timna. Ən nggə earce nəma wu alami bə duk māmám.>>

³ Sə tárrí andə nggè banggi wi ama, <<Kə muna-bwama pà kàm atà amuna-maməna mala amə'eambo, ko abalə abwana ma'səm kat re, mənana nè tsəa sə awu nə nggá al bwama abalə amə'Filisti, yì amə dwayi kasə-batau ka?>> Səama Samsən ngga banggi tárrí ama, <<Alami, acemənana nda bwama mənana ən sənì boaram a məsəəm ngga.>>

§ 13:25 13:25 Balli gbal afa: Akas 18:11; Jes 15:33. * 14:1 14:1 Balli gbal afa: Tite 38:12-13; Jes 15:10; 19:43.

⁴ (Tárrí andə nggè ka, à sələ ama Yahweh na mənana kə pək mənia yì gír ka dāng, acemənana Yahweh naban alta njar mala munəo arə amə'Filisti. A bàkú mənə ka, amə'Filisti na mənana à kə yálmúr amə Isərayila ka.)

⁵ Samsən wari a Timna atarəia andə tárrí andə nggè. Pələa wari a ban ababan mala anggun-anap mala amə Timna, kara bə muna-im lo arkwar aban yiu arəi.

⁶ †Bangjo mala Yahweh sulə amurí nə rəcandəa, sə kat andə amani ama pənə kə gírbura a bui raka, bwal muna-imnì sàngi, kəla mənana bwa nə sàngi muna-mbul ka. Səama ne tárrí andə nggè gír mənana pək ka dāng.

⁷ Pələa wario kya nacau nə muna-bwame, sə ceboarí Samsən.

⁸ Anzəm anonggio bəti ka, Samsən nyare wario nə nggá al muna-bwame. Amur njar ka, kyangye ace sən lú muna-im mana wal-luí ka; sə səni ka, məsənyi raməna arəi mbəl-mbəl sə mur-nyi na kam aba lú imnì.

⁹ Samsən pələa dərə mur-nyi a babui, sə kə nui aban o. Lang yina aban tárrí andə nggè ka, pea wia aba mur-nyinì, sə à nu. Səama banggia wia ama dərə mənə yì mur-nyi ka aba lú imnì dāng.

¹⁰ Pələa tárrí wari a Timna a bala mala muna-bwame. Samsən pək gírlina ace lili-isəban, kəla mənana abura-māfela pəkkiyi ka.

¹¹ Lang amə'Filisti səni Samsən panə abwana atə raka, pələa à yinə alaggana lumi-tàrú ace mənana bəà pà kəla abimədo ka.

† **14:6 14:6** Balli gbal aba: Akas 14:19; 15:14

¹² Samsən banggia wia ama, <<Mə nə na wun bəkə caubabe. Bə wun nə gandə sūrə mən̄ia yì caubabe aba nongño tongno-nong-ɓari mala lili-isəban man, sə wun nə banggam ɓaləi ka, mə nə pà wun adaura linən lumi-tàrú andə anggea-ɗaura lumi-tàrú.

¹³ Səama bə wu gandənə nam raka, wun nə pam adaura linən lumi-tàrú andə anggea-ɗaura lumi-tàrú.>>

Amə'Filisti ne wi ama, <<Na səm caubabenî bə səm oè.>>

¹⁴ Pələa nea wia ama,
<<Aba məligìr, girlina puro;

Aba mə'rəcandəa, gìr pəlpəl puro.>>
Nongño tàrú yì kutio, à gandənə na ɓá caubabe man ɗang.

¹⁵ A inea nongño ka, à banggi mālá Samsən ama, <<Borikitakun burio bə na səm ɓá caubabenî, bə ana raka, səm nə pisəo wunə ɓala mala tárró. Wu tunə səm kani, ace mənana wun nə tsək səm bə səm pələ amə'tər ka le?>>

¹⁶ Nda mālá Samsən bua a ɓadəmbi, sə ne wi ama, <<A kə ɓinəməsəàm; a earcem ɗàng. A nongsəi alaggana mala abwana mem caubabe, sə a nam ɓaləi ɗàng.>>

Samsən ne wi ama, <<Səni, nggearə tárrám andə nggem ngga, ən malaká nea wia ɗàng, sə palang sə a kə earce ama mə banggo?>>

¹⁷ Mālá Samsən bua abadəm Samsən abalə anongño tongno-nong-ɓari mala lili-isəban mən̄ia ka, sə a tongno-nong-ɓaria pwari ka, Samsən ne wi ɓá caubabenî acemənana kùrrî mwacang ngga.

Mālá Samsən pələa wario kya ne abwana male bá caubaŋenî.

¹⁸ A tongno-nong-ŋaria pwari, kaniama pwari nê kpa ka, aburana mala nggea-lê ne Samsən ama,

Mana pàk-pəlpəl kúti mur-nyi?

Mana pàk-rəcandəa kúti im?

Pələa Samsən nea wia ama,

Bê wu rikma-rya nê maməna muna-ndă mem raka,

wun pà wun nê súrê bá caubabe mem dāng.

¹⁹ Bangŋo mala Yahweh sulə amúr Samsən nê rəcandəa, pələa wari a Ashkelon kya wal-lú aburana lumi-tàrú, swárki agir-nggūrəu malea, sə pè aburana mana à na bá caubabe male ka. Bumilul kərəkər, sə nyare o a bala aban tarri.

²⁰ Nda à twal mālá Samsən à pè mwashat atà abimədo, mənana pàk murəm-gyajam male. a ban lìli-isəban ngga.‡

15

Mbweban-akúni mala Samsən amur amə'Filisti

¹ Anzəm anonggio bəti, a kúni mala pwan-məssa alkama ka, Samsən warinə muna-mbul a bui nê nggá sən māmí. Ne nkili-məbwabure ama, <<Ən nggə earce mə nê kúti atà māmám afa kurəm male.>> Sə nkili-məbwabure ka eari wi bə kúti dāng.

‡ **14:20 14:20** Balli gbal afa: Akas 15:2,6.

² Nkili-məbwabure ne wi ama, <<Ən twali nəma a bəsəki, a binəməsəi, nda ən twali ən pē murəm-gyajam mō ka. Mə'kyauwa māmó ka boarnsari kúti māmó re?*> Ida, twali bə duk māmó a kúnì.>>

³ Samsən bang ama, <<Man yalung ngga, mə nə duk mə'dwanyicau-arəu, bə ən pakki amə'Filisti gır məbane ka.>>

⁴ Nda Samsən wario kya bwal amə'nzəgban gbəman-tàrú, sə kurkia bari-bari arə anggilatea, sə dúrkia wia bukan, a tsùrú mala nggilatea mana kurkia bari-bari ka.

⁵ Pələa tsək bəsa arə abukanì, sə nying amə'nzəgbanî à kutiki aba məssa mənana nda ban came abalə ababan mala amə'Filisti ka. Sə kutio soa bəsa, pisə akūno məssa mala amə'Filisti mənana à rambi ka, andə məssa mənana à malaká canì raka. Dəm ngga pisə ababan-anap andə ababan mala anggun-olif malea.

⁶ Pələa amə'Filisti díban ama, <<Yana bwê pək mənìa yì gır ka?>> À banggia wia ama, <<Samsən, nkil bwa'Timna na. Samsən pək mənò acemənana nkili-məbwabure twal mäfela mala Samsən, sə pē murəm-gyajam mala Samsən.>> Nda amə'Filisti wario à kya pisə bwame andə tárrí nə bəsa ka.

⁷ Samsən nea wia ama, <<Bə anggo sə wu kə pak ka, ən kána mə nə mbwe wun akúnì, anzəm mənò ka, sə mə nə came.>>

⁸ Nda wal-luia pas, sən məsəswatər pà kàm dāng, nə kaba walban. Pələa wario kya do aba sà-tali mala Etam.

⁹ Pələa amə'lwa mala amə'Filisti yiu nə rəcandəa mala lwa aba bù-nzalı Yahuda, à bwal-kàttì anzəm

* 15:2 15:2 Balli aba: Akas 14:20.

la mənana à tunəi ama Lehi ka, sə à warinə munəo arəi.

¹⁰ Aburana mala tàu mala Yahuda dia ama, <<Palang sə wu yiu munəo arə səm? >> Amə'Filisti earia wia ama, <<Səm yiu ace bwal Samsən, ace mənana səm nə pàkki wi kəla mənana pàkka səm ngga.>>

¹¹ Aburana á-tàrú (3,000) mala Yahuda wari a sà-tali mala Etam, sə à ne Samsən ama, <<A sələ mbak ama amə'Filisti na à yálkiyimúr səm ngga? Palang sə a pàkka səm mənina yì gír ka?>> Samsən pələ earia wia ama, <<Kə gír mənana à pàkkam ngga, nda gbal ən pàkkia wia ka.>>

¹² À banggi wi ama, <<Səm yiu a kùrro, səm nə túrrō a babù amə'Filisti.>> Samsən bang ama, <<Wu kánbàm ama pà wun nə wal-luem nənggearə wun dāng.>>

¹³ À banggi wi ama, <<Awo, kə kùrban na nəmurəi səm nə kùrro, sə səm nə túrrō a babuia ka.>> Nda à kùrri nə abəsa anggur bari, sə à pur nəi aba tali mənəo ka, à umnəi.

¹⁴ Lang Samsən yi binghəna Lehi ka, amə'Filisti lo aban yiu a baní nə gāwàn. Sə Banghəo mala Yahweh sulə amurí nə rəcandəa. Anggur mana à kùrkina agarabui nəia ka, à pələ kəla zāng mana à pisəi a bəsa ka, à panzəkya à nying abui.

¹⁵ Kum mu-garakún mədambəriso mənana malaká im raka, pələ ləmdə bui twali sə wal-lú aburana á-mwashat nəi.

¹⁶ Samsən pələ bang ama,

<<Nə mu-garakún mədambəriso,
ən ramgia amur rəarəia gum-gum.

Né mu-garakún mēdambəriso,

†ən wal-lú aburana á-mwashat.>>

17 Lang malna nacau ka, pələa nyesə mu-garakún mēdambərisonî mənana a bui ka túrí, sə tsəkî banî lulləu ama Ramat Lehi.‡

18 Məsamūr wali kərkər, nda bua aban Yahweh ama, <<A pana mēnia yì kaba amsəban ngga nə bu guro mò. Sə adyan ngga, mə nə wù ace məsamūr, mə nə kpa a bəbù amə'Filisti, amə dʷanyì kasə-batau le?>>

19 Pələa Bakuli mən bē tūliban a nzali a Lehi, sə mūr pur kām abaləi. Lang nuna ka, kara nyare kum bəsa rəcandəa, sə yiləmi nyar arəi. Ace mənə ka, Samsən tsəkî tūli-mūrî lulləu ama En Hakkore.§ Mənə yì tūli-mūr ka, ndakam a Lehi bə yalung.

20 Samsən duk kasəla amūr amə Isərayila ba apələa lumi-bari, a bəkú mənana amə'Filisti kə yálmūr amə Isərayila ka.

16

Samsən andə Delila

1 Samsən wari a Gaza, sə kya sən bē mā-gung abanî, pələa kúti a banî.

2 Cau mesə aban amə Gaza ama, <<Samsən yina kani!>> Nda à kàrì banî, sə à kùmsəi wi, à nə kundəi aba dù kat, a kún nggea-là. Səama nə du ka à nea rəia ama, <<Bə səm dēki shebè bankwarna

† 15:16 15:16 Balli gbal aba: Pəris 26:8. ‡ 15:17 15:17 Ramat Lehi ka bāləi nda <<mgbang-ban mala mu-garakún.>> § 15:19 15:19 En Hakkoreka bāləi nda <<tūli-mūr mala bwa mənana bua ka.>>

nə dəmbəri ka; pələa səm nə wal-lui.>> Nda à duk dɛɔng aba dù kat.

³ Sə Samsən ngga nongŋo ba gakkya mala bədu. Sə lang bədu gakkina ka, pələa lo sə kya gbami agirkún bankutio mala nggea-lê, atarəia andə anggunkúni bari, sə uia, kat andə nggun-gangndea mala múr bankutioni andə koman kat, sə imsəia a kwàri, pələa umnəia a bɔng mgbang-ban mana a dəm Hebəron ngga.

⁴ Anzəm mənə ka, Samsən yi earce bə bɔwama a Bangɣaban Sorek. Lullə bɔwame ama Delila.

⁵ Abwana-məgule mala amə'Filisti wari aban Delila sə à ne wi ama, <<Swári bə ləmdəo ban mənana kaba rəcandəa male pək kəm ngga, sə lang sə səm nə gandəi, ace mənana bə səm kùrri, sə səm nə bunni ka; sə koyana atə səm ngga nə po məsə bolo-azərfa á-mwashat nə gbəman-mwashat [1,100.]>>

⁶ Nda Delila ne Samsən ama, <<Ida, banggam ban mənana kaba rəcandəa mò pək kəm, sə lang sə bɔwa nə gandə kurkio ace mənana bə bòn rəcandəa mò ka.>>

⁷ Samsən ne wi ama, <<Bə bɔwa kùrram nə bəsa amazo tongno-nong-bari mənana à malaká ìm raka, mə nə yawwiki, mə nə pa kəla koya bɔwa ka.>>

⁸ Pələa abwana-məgule mala amə'Filisti yinəi Delila bəsa amazo tongno-nong-bari, mənana à malaká ìm raka, sə kùrki Samsən nəia.

⁹ Delila ka angɣa-dəmɓa yinanə abea aburana à ndaban kùmsəó aba bə kurəm-babələu. Pələa Delila loasə gi na ama, <<Samsən! Amə'Filisti na amuro!>> Samsən kasəki amazo mənə kəla kasəa

mala nkonggúr lang bəsa je ka. Acemani ka, fe mala rəcandəa male ka à sùrəi dāng.

¹⁰ Pələa Delila ne Samsən ama, <<Səni, a swarkiam sə a nam nyir. Ida, nam lang sə bwa nə gandə kùrro.>>

¹¹ Samsən banggi wi ama, <<Bə bwa kùrram nə bəsa anggur mana à malaká pàktúró nəia raka, mə nə yawwiki, mə nə pa kəla koya bwa ka.>>

¹² Aburana mənə yina à ndaban kùmsəo aba kurəm-babaləu. Pələa Delila twal bəsa anggur, kùrki Samsən nəia, sə loasə gí na ama, <<Samsən! Amə'Filisti na amuro!>> Sə Samsən kara kasəki anggur mana à kùrki nəia arə agarabui ka kəla məsə'nkonggúr.

¹³ Pələa Delila ne Samsən ama, <<Bà adyan a camarə swarkiam, andə nam nyir. Banggam lang sə bwa nə gandə kùrro.>> Pələa Samsən banggi wi ama, <<Bə a tâ nyang-muram mənana à bwalki arə abanì tongno-nong-bari abaləarəia andə nkonggúr-tàgír mana nda arə nggun-tà'nggubyaú, sə a kifi nə gara-tàgír ka, mə nə yawwiki, mə nə pa kəla koya bwa.>>

¹⁴ Sə lang Samsən na a ntulo ka, Delila tà nyang-múr Samsən mənana à bwalki arə abanì tongno-nong-bari ka abaləarəia andə nkonggúr-tàgír mana nda arə nggun-tà'nggubyaú ka, sə kifi nə gara-tàgír. Pələa loasə gí na ama, <<Samsən! Amə'Filisti na amuro!>> Sə Samsən loapi ntulo, gwachi nyang-múrí arə gara-tàgír, andə nggun-tà'nggubyaú, andə nkonggúr-tàgír.

¹⁵ Pələa Delila ne Samsən ama, <<Lang sə awu nə na ama, <Ən nggə earceo,> sə babumo pà

arəàm dāng? A bangginanə mim kusə tārú ado, sə a nam ban mənana kaba rəcandəa mò pàk kàm ngga dāng.>>

¹⁶ Delila camarə pisəta Samsən tūtù koya pwari nə acau male andə buakiarəu, gandəa lulbum Samsən kəla nə wũ.

¹⁷ A masələate ka, Samsən ne wi babumi kat. Banggi wi ama, <<Twal a pwari mənana à bəlam ngga, nkembu je muram a kə pwari dāng, acemənana mə nda bwa-nazir* aban Bakuli twal a bum nggem. Bə bwa mwa nyang bamuram ngga, rəcandəa mem nə nyem, sə mə nə yauwiki, mə nə pa kəla koya bwa ka.>>

¹⁸ Lang Delila səni ama Samsən nani wi babumi kat ka, túrbān bəà tunə abwana-məgule mala amə'Filisti, nə cau ama, <<Wu yiu dəm, acemənana bangnənam babumi kat.>> Nda abwana-məgule mala amə'Filisti yiu abani nə boalo a buia.

¹⁹ Delila pələa tsək Samsən koa ntulo a byali, sə tunə bə bwabura yi mwa nyang-múr Samsən mənana à bwalki wi arə abanì tongno-nong-bari ka. Anggo sə Delila tita kyauwiki Samsən, sə rəcandəa male nying rəi.

²⁰ Pələa loasə gí na ama, <<Samsən! Amə'Filisti na amuro!>> Sə Samsən loapi ntulo male, ne bamurəi ama, <<Mə nə puro kəla mənana ən pakkiyi dídyaal ka, sə mə nə dəurə rəəm ace panzə bamurəm.>> Sə yi ka sələ ama Yahweh nyingnəni dāng.

²¹ Amə'Filisti gbami, sə à ukki aməsəi à pusəkia. À yinəi a Gaza, sə à kùrri nə ansolo bolo-bángnəjá.

* **16:17 16:17** *bwa-nazir* ko <<bwa mənana à tārì aban Bakuli ka.>>

À tsəi pələ məgogô a ndàkurban.

²² Səama nyang-múrí tita to dəm anzəm mana à mwani ka.

Lú andə tsəkban mala Samsən

²³ Abwana-məgule mala amə'Filisti ramba abanbwaná ace pa gír'nkila məgule aban †Dagon, bəkuli malea, sə ace pàkkidíre. À na ama, <<bəkuli ma'səm pàna Samsən bísəm məbura a babù səm.>>

²⁴ Lang abwe sən Samsən ngga, à bəwangsə bəkuli malea. À kə na ama, <<bəkuli ma'səm pàna bísəm məbura a babù səm, yì bwa mana kidiki nzali ma'səm sə wal-lú səm pas ka.>>

²⁵ Lang à nda aba banboarnado ka, à bang ama, <<Wu yinəa səm nə Samsən ace mənana bə yì pakgír ace pa səm oalo ka.>> Pələa à pusə Samsən a ndàkurban, sə pàkkia wia gír pà oalo. À tamsəi a nre ka anggun-gbasha.

²⁶ Samsən ne məlagga mənana bwalkiyi wi gara ka ama, <<Kyan nə mim a ban mənana mə nə gandə je anggun-gbasha mana à tamsə ndàməgule man ngga, ace mənana mə eangnə arəja ka.>>

²⁷ Ndàməgule mənə lumsə nə aburana andə amaməna, andə abwana-məgule mala amə'Filisti. Sə a múr-kurəm ngga aburana andə amaməna nakam á-tàrú aban sən Samsən kə pək gír pà'oalo.

²⁸ Pələa Samsən pakhiwi aban Yahweh ama, <<We Mətəlem, Yahweh, ida denyinə mim! Ida,

† 16:23 16:23 Balli amurí aba: 1Kpa 10:10; 1Sam 5:1-7.

pam rəcandəa dəm kusə mwashat bərbər; We Bakuli, ace mənana mə mbweka amə'Filisti akúni aməsəam bari mənana à pusəkia ka.>>

²⁹ Pələa Samsən tsək abui arə anggun-gbasha bari mənana a tsùrú, mana à tamsə ndàməgulenì ka, sə eangnə arəia nə bui-məli arə man mwashat ka, sə bui-mə'nggare arə bə.

³⁰ Sə Samsən bang ama, <<Bən wú sənə amə'Filisti! >> Pələa mən rəi [ramta anggun-gbasha] nə rəcandəa male kat, kara ndàməgulenì bəbbərìki amúr abwana-məgule sə amur abwe kat mənana abaləi ka. Abwana mana Samsən wal-luia a lú male ka, à kúti mana wal-luia a do-yiləmu male ka.

³¹ Amə'eam Samsən andə abəla male yi twal lui, à umnəi à kya tsəi anre ‡Zora andə Eshtawol, a bəmbe-ba-tali mala tárri Manuwa. Samsən duk kasəla amúr amə Isərayila mala apələa lumi-bari.

17

Mika pàk ankúl sə twal pəris

¹ Bè bwabura nakam, bwa nzali múr-ankono mala Ifərem na, lùlləi ama Mika.

² Banggi nggè ama, <<Məsə bolo-azərfa á-mwashat-nə-gbəman-mwashat (1,100) mana à twali arəò, mənana ən oeo a sú bwa mana iu mäsə boale ka, səni, mäsə bolo-azərfe ka nda a buam; mə nda ən twali ka.>> Sə nggè ne wi ama, <<Bə Yahweh tsəko bù, munem!>>

³ Pələa nyesəi nggè mäsə bolo-azərfa á-mwashat-nə-gbəman-mwashat mənə. Sə nggè bang ama, <<Mə ndya ən nggə tər mənəia yi mäsə bolo-azərfa

‡ 16:31 16:31 Balli gbal aba: Akas 13:25.

ka nə buam aban Yahweh ace munem, ace pàk * nkúl mənana à shàrrì andə † bènzáł mana à bè nə bolo-azərfa ka.>>

⁴ Lang nyesəni nggè məsə bolo-azərfa ka, pələa nggè twal məsə bolo-azərfa gbəman-bari (200), sə pè mə'ntùl. Sə mə'ntùl pàktúró nə məsə bolo-azərfa man sə pàk bènzáł mənana à shàrrì, andə bènzáł mala bolo-ntùl. Pələa à tsəi a bala mala Mika.

⁵ Bwabura man, yì Mika ka ndanə ndà-ankúl. Pàk ‡efot andə ankúl ace aməbala, sə tàr mwashat atà amuna-burana male bə duk pəris male.

⁶ A bàkú mənə ka, amə'lsərayila pənə murəm dāng. Koyana le ka pàk gír mənana boari wi a məsəi ka.

⁷ Bè lagga nakam mənana ndanədo a Betalami, a bu-nzali Yahuda ka. Yì ka, bwa'Lawi na sə yì do kəla bəri abalə amə'tau mala Yahuda.

⁸ Mənia yì bwabura ka, nying Betalami a bu-nzali Yahuda, sə o ace alta bè ban mana nə duk kam ngga. Aba gya male ka, yiu a nzali mūr-ankono mala Ifərem, a bala mala Mika.

⁹ Mika dī ama, <<A pùr nə kəshe?>> Pələa eari wi ama, <<Mə nda bwa'Lawi, sə ən pùr a Betalami a bu-nzali Yahuda. Mə nda aban alta ban mənana mə nə duk kam ngga.>>

¹⁰ Mika ne wi ama, <<Do atəm. Duk tárrû andə pəris abanam. Mə nə nggə mbweo məsə bolo-azərfa lum koya pələa ka, andə agir-nggūrəu sə girlina.>>

¹¹ Nda bwa'Lawi man eare do atà Mika, sə yì

* **17:3 17:3** Balli gbal aba: Pur 20:4. † **17:3 17:3** Balli gbal aba: Pəris 19:4. ‡ **17:5 17:5** Balli gbal aba: Akas 8:14; 17; Pur 28:6-35.

laggè ka pələi Mika kəla mwashat atà amuna-burana male.

¹² Pələa Mika kùrî bwa'Lawi man pəris, sə yì laggè ka pələ pəris male, sə do a bala mala Mika.

¹³ Sə Mika bang ama, <<Adyan ngga, ən sələna ama Yahweh nè pakkam məboarne, atəcau mala bwa'Lawi mənə mənana duk pəris mem ngga.>>

18

Amə'tàu mala Dan alta nzali libala

¹ A bàkú mənə ka, amə'Isərayila pənə murəm dāng. Sə a kə bākuì ka, *amə'tàu mala Dan naban alta nzali libala mənana à nè duk kam ngga, acemənana yi pur a bàkú mənə ka, à malaká kum nzali libala malea abalə atau mala amə'Isərayila dāng.

² Nda amə'tàu mala Dan tərki akanggərang aburana tongno, aba tātu malea puppup a Zora andə Eshtawol, sə à tasəia ace shenzə nzali mənana à nè duk kam ngga, bəà gya abaləi ace sūrəè pepè. À banggi aburane ama, <<Wu kyane, wu gya aba nzali pacauni wu peləki pepè.>>

Sə à yiu a nzali mūr-ankono mala Ifərem, a bala mala Mika, sə à sulə kam.

³ Lang à yi bik ban bala mala Mika ka, à sūrə gi məlagga bwa'Lawi mənə. Nda à wari abani sə à dī ama, <<Yana yinə we kani? Mana a pakkiyi a ban mənə? Mana yinə we kani?>>

* **18:1 18:1** Balli gbal aba: Akas 1:34; Jes 19:47-48.

⁴ Pələa banggia wia gîr mənana Mika pàkki wi ka, ama, <<Mika twalama-túró, sə ən duk pəris male.>>†

⁵ Pələa à ne wi ama, <<Ida, dîbancau aban 'Bakuli, ace mənana bə səm sələa ko gya ma'səm mənía ka, səm nè kum puro abaləi ko pà səm nè kum dāng.>>

⁶ Pəris banggia wia ama, <<Wu kyane aba rəpwala. Yahweh na atà wun aba gya ma'wun mənía.>>

⁷ Pələa aburana man tongno ka à lo, sə à yiu a Layish. À sən abwana mənana à ndanədo kano ka, à nda aba do-jam kəla do mala amə'Sidon, aba rəpwala andə dʋwanyi-tsək'məsəu; yia dəm ngga amə'kume na acemənana à dʋwanyi kəgîr aba nzali malea dāng.‡ À nda kuko nə amə'Sidon, sə à pà aba kpapimúrú andə bekə nzali ace kum gbasha dāng.

⁸ Sə lang aburana man nyarna aban amə'eambia, a Zora andə Eshtawol ka, amə'eambia dia ama, <<Mana nda kún-bəri ma'wun?>>

⁹ À banggia wia ama, <<Wu lo, bə səm kya arəia nə munəo, acemənana səm peləna bá nzalinì, sə səm səni ka, ndanə boaro kərkér. Sə pà wun nè pàk kəgîr re? Wu kəa dəndi arə ká ak nzalinì bə pələ ma'wun dāng.

† 18:4 18:4 Səni aba: Akas 17:10. ‡ 18:7 18:7 yia dəm ngga amə'kume na acemənana à dʋwanyi kəgîr aba nzali malea dāng ko <<à pà abata kəbwa mana limurəm-nə-lwa ko duk-murəm amúrià sə kə paria aba kyauwikiban nə rəcandəa ka dāng.>>

¹⁰ Lang wu bingɲəna nzalinì ka, wun nə kum abwana mana à nda bá do ɖwanyì-tsək'məsəu; andə nzali mətangɲe mənana ʔakuli pana wuni a babù wun ngga; nzali mənana ɖwanyì kəgír mana nda a banza ka dāng!>>

¹¹ Aburana gbəman-tongno-nong-mwashat a tàu mala Dan kùr rəia nə agirbura mala lwa, sə à pur a Zora andə Eshtawol.

¹² Pələa à eauwe à kya tsək kàttì malea a Kiriati-Jarim a bu-nzali Yahuda. Nda gír mənana tsəa sə ban mənə a njar-nzali mala Kiriati-Jarim ngga, à tunəi ama Mahane Dan§ bà yalung ngga.

¹³ À lo kano ka, à gya aba nzali múr-ankono mala Ifərem, sə à yiu a bala mala Mika.

¹⁴ Pələa aburana tongno mana à wari a shenzə nzali Layish ka, à banggi amə'eambəia ama, <<Wu sələ ama atà *abala mənəia ka, efot, andə ankúl ace bala, andə bənzál mənana à shàrrì, andə bənzál mala bolo-ntul ka à ndakam? Wu balkibabum wun amúr mana boaro bə wu pa.>>

¹⁵ Pələa à kàr kano, sə à wari a bando mala məlagga bwa'Lawi mənə a bala mala Mika ka, sə à makki-wi-kûn.

¹⁶ Afa mənə anggo ka, aburana mala amə'tàu mala Dan mənə à kùrna rəia nə agirbura ace lwa ka, à cam a bankutio a kúnbala.

¹⁷ Pələa aburana tongno mənana à yina atadəmbe à shenzəna nzalinì ka, à wario sə à kutio sə à twal bənzál mənana à shàrrì ka, andə efot, andə ankúl mala bala, andə bənzál mala bolo-ntul, sə pəris ka ndaban came a bankutio

§ **18:12 18:12** *Mahane Dan* ngga nda <<Kàttì mala Dan.>>

* **18:14 18:14** Səni aba: Akas 17:4,5.

a kúnbala atà aburana gbəman-tongno-nong-mwashat mana à kùrna rəia nə agirbura ace lwa ka.

¹⁸ Lang aburana man kúti a bala mala Mika sə à twal bənzál mənana à shàrrì, andə efot, andə ankúl mala bala, andə bənzál mala bolo-ntul ka, pəris día ama, <<Mana mənə wu pàkkiyi ka?>>

¹⁹ À earí wi ama, <<Duk kúnó piu! Kəa na kə cau dāng. We ka, yiu atà səm, sə wu duk tárrû andə pəris amur səm. Pà nə boaribani wu duk pəris amur bə nggurkwar, andə pəris amur bə tau mala Isərayila puppup, amúr-mana wu duk pəris amúr bala mala bwa mwashat ka re?>>

²⁰ Kara banboari pəris mənə. Nda twal bənzál mənana à shàrrì, andə efot, andə ankúl mala bala, andə bənzál mala bolo-ntul, sə o atèa.

²¹ Pələa à wulio, sə à bwal njar aban o, səama à tsək amuna-məkeke, andə agirkusəu, andə agirkuma malea a damba sə à kə gya anzəmia.

²² Lang à uməna dār nə bala mala Mika ka, amə'murkala mala Mika ramba abanbwáná, sə à o pərta abwana mala Dan.

²³ Lang à loasə gia à tunəia ka, abwana mala Dan pələ baməsəia sə à dí Mika ama, <<Marəò sə wu ram rə wun anggo?>>

²⁴ Mika earia wia ama, <<Wu twalna abakuli mem mənana ən pea ka, andə pəris, sə wu uməna nəia. Mana uekəm dəm? Palang sə wun nə diem ama, <Marəò?> >>

²⁵ Abwana mala Dan banggi wi ama, <<Kəa eare bəà ok gio abalə səm dāng, bə ana raka, abea aburana mə'lulle abalə səm nə kpa amuro, sə awu nə dʒwanyi yiləmo andə ayiləmi amə'bala mò.>>

²⁶ Pələa abwana mala Dan ukia'o malea. Sə lang Mika səni ama à kùtì nə rəcandəa ka, kara nyare o a bala male.

²⁷ Abwana mala Dan twal agir mənana Mika pea ka, andə pəris male, sə à yiu a Layish, aban abwana mana à nda bá do rəpwala andə dʷanyitsək'məsəu ka. À wal-luia nə kún nggeabyau, sə à soaki nggea-lê bəsa.

²⁸ Sə kəbwa yiu ace amsəia dāng, acemənana nggea-lê ka nda kuko nə Sidon, sə dəm ngga, à pà aba kpapimúrû andə bəkə nzali ace kum gbasha dāng. Nggea-lê ka, nda aba bangṇaban mala Bet-Rehop. Pələa abwana mala Dan bəsələ-bak nggea-lê, sə à duk kam.

²⁹ À tsəkî nggea-lê lulləu ama Dan, mənana nda lulləu keâ, yì Dan mana à bəlî Isərayila ka; səama dīdɣal ka, lulləu nggea-lê nda Layish.

³⁰ Sə tau mala Dan tamsəî bamuria mənə yì bənzál mana à shàrrì ka; sə Jonatan, muna-bwabura mala Gashom, †muna-bwabura mala ‡Musa andə amə'ke ka, à nda ka apəris mala tau mala Dan bà bàkú mala bwalban-aguro andə umnəia a bəri-nzali.

³¹ Nda tau mala Dan tamsəî bamuria bənzál mala Mika mana à shàrrì, mənana pè ka, sə uekam arə abákú mənana kat Taragula mala Bakuli nakam a Shilo ka.

19

Bwa'Lawi andə mā-twala male

† **18:30 18:30** Balli aba: Pur 2:22; 18:3. ‡ **18:30 18:30** Musa ko Manasa

¹ A bàkú mæno mænana murəm pà kàm a Isərayila raka,* bə bwa'Lawi nakam mænana ndanədo kuko a nkanggariban mala nzali mūr-ankono mala Ifərem ngga. Yì ka twalì bamurì mā-twala a Betalami, a bu-nzali Yahuda.

² Sə mā-twala mənia ka bumi-lullo arə burì, pələa nyì sə o a bala mala tárrí a Betalami, a bu-nzali Yahuda. Lang pàngnǝnà azongnǝ ine a bala mala tárrí ka,

³ pələa burì lo wari ace bələ; nè nggá bangcau nəi, nə tsəkbaləu ama nə nun babumi nə nyesəi. Wari andə guro male atə andə amədambəriso bari. Lang bingnǝnà ka, mā-twala male kútí nəi a bala mala tárrí, sə lang nkili səni ka, gingsəi nə banboarnado.

⁴ Sə nkili, yì tár mā-twala male ka, tsəi duk kano, sə ue kano atə anonggio tárú. Abalə anonggio mæno ka, à lìli, sə à nǔ, sə nong kano atə.

⁵ A inea nongnǝ ka, à lo nə dəmbari nə ban'mbul-mbul, sə bwa'Lawi gilərəi nə o. Səama nkili ne wi ama, <<Kundə bəti, wu lì girlina ace mænana wu kum rəcandəa ka, sə wu o.>>

⁶ Nda à do yìà kəm, sə à lì girlina sə à nǔ atərəia; pələa tár muna-bwame banggi bwabure, yì bwa'Lawi ama, <<Ida, eare nong dəm, sə bə banboaro.>>

⁷ Sə lang bwabure, yì bwa'Lawi lo nə u ka, nkili buakiarəi gandəa nong dəm.

⁸ A tongnoia pwari, lo nə dəmbari dídɣal ace mænana nə o, sə nkili ka ne wi ama, <<Ida, kúndəô

* 19:1 19:1 Balli gbal aba: Akas 17:6; 18:1; 21:25.

wu lî gírlina ace kum rəcandəa, shebè rə pwari wuna ka!>> Nda à lîlî yìà kəm ngga.

⁹ Sə lang b̄wabure andə m̄a-twala male andə guro male longɲənà à nè u ka, nkili, yì tár muna-b̄wame banggi wi ama, <<Səni! Pwari malanè kpa! Ida, nongɲo. Ado mənana pwari wulina ka, nong kani sə b̄è b̄abumo kum banb̄oarnado. Lí ka, awu nə lo nə dəmbari d̄idyal ace gya m̄ô, sə wu oa là.>>

¹⁰ Səama b̄wabure ka, ear ama nè nong d̄əm d̄àng. Nda tsək agir-do a n̄zəm amədambər̄iso male b̄ari. Sə yì andə m̄a-twala male andə guro male à b̄wal-njar, sə à gya à yì bik †Jebus (mənana yalung à tunəi ama Urəshalima ka).

¹¹ Lang à gbàsh̄iban Jebus ka, pwari uməna d̄ār. Sə guro ne mətala-b̄ala male ama, <<Ida, b̄è səm kàr a nggea-là mala amə'Jebus mən̄ia ka, b̄è səm nong kam.>>

¹² Səama mətala-b̄ala male banggi wi ama, <<Pà səm nè kàr aba nggea-là mala amə'kúndàngna, mənana amə'lsərayila na raka d̄àng. Səm nè lidəmba nə gya aban ká Gibiya.>>

¹³ Pələa ne guro male ama, <<Fa, b̄è səm b̄ariki b̄è səm bik Gibiya ko Rama, sə səm nè nong aba mwashat atà ab̄an mən̄ia ka.>>

¹⁴ Nda à lidəmba nə gya, sə pwari yì kpa lang à gbàsh̄iban Gibiya a bu-nzali mala amə't̄au mala Benjami ka.

¹⁵ Pələa à kàr aban̄i ace mənana à nè kúti ace nongɲo aba Gibiya ka. À yiu aba nggea-lê sə à do

† 19:10 19:10 †Balli gbal aba: Jes 15:8; 15:63.

a patal mala nggea-lê, acemənana kəbwa ea a bala male bəà kya nong kam dāng.

¹⁶ Zuku ka, bə jamgula nia loapi túró a bāban male sə kə yiu nə pwarikpəra mənə ka. Bwabure ka bwa nzali mūr-ankono mala Ifərem na; sə yì ka ndanədo a Gibiya kəla bəri-bwa. (Abwana mənana à ndanədo a là mənə ka, amə'tàu mala Benjami na.)

¹⁷ Lang jamgula man loasə məsəi sə sən bəri a patal mala nggea-lê ka, pələa dī ama, <<A pūr nə kəshe? Sə aya ban awu nə ká?>>

¹⁸ Bwa'Lawi eari wi ama, <<Səm pūr a Betalami a bu-nzali Yahuda; səm nggə umnə o kuko a nkang-gariban mala nzali mūr-ankono mala Ifərem, ban mənana ən pur kām ngga. Ən wari a Betalami a bu-nzali Yahuda, sə adyan ngga mə ndaban nyare mə nə o a là mem, sə kəbwa pà kām mənana nə em a bala male ka dāng.

¹⁹ Səm ndanə məsəkuri andə dəmo ace amədambəriso ma'səm, sə səm ndanə gírlina andə mūr-anap ace bamur rə səm, səm aguro mò, mim, sə bəwama man andə lagga mana atà səm ngga. Səm dʋanyì kəgír dāng.>>

²⁰ Sə jamgule bang ama, <<Bə rə wun pwalo! Mə nə pa wun gír mənana kat wu earce ka. Səama wu kəa nongŋo a patal dāng.>>

²¹ Nda yinəia a bala male, sə pe amədambəriso dəmo. Sə à lakkia wia akusəia, à lili sə à nu.

²² Lang bān na rə boaria wia ka, kara abea aburana aməbealbike mala nggea-lê yì gumbəli balae, sə à camarə walki kúnbala. À banggi jamgula, mətala balae ama, <<Pusəa səm bwabura

mana yiu a bala mò ka, ace mənana bə səm súrəl.>>

²³ Pələa mətala balae puro abania a nza sə nea wia ama, <<Awo, wun amə'eambəam! Wu kəa pək gír bealbikea man dāng.‡ Acemənana mənía yì bwabura ka bəri na a bala mem ngga, wu kəa pək gír beakəno man dāng!

²⁴ Wu səni, muna-bwama mem mənana nsari na ka, andə mā-twala mala bwabure ka, à ndya ka. Mə nə pusəia ado; wu gbária sə wu pək gír mənana wu earkiyice pangnəia ka. Səama wu kəa pək mənía yì gír kəsəkya ka arə bwabura man dāng.>>§

²⁵ Sə aburane ka à binə kwakikiria arəl. Nda bwa'Lawi gbami mā-twala male sə wari nəi abania a nza. Sə à nongnəi, à kìdiki aba du kat bà kwaro mala bān. Sə lang bān tita pək mbul-mbul ka, à deki o.

²⁶ Nə ban'mbul-mbul ka bwame yiu yi kpa a kún bala mala bwabura mənana mətala-bala male nakam ngga bà kwaro mala bān.

²⁷ Lang mətala-bala male lo nə dəmbəri, mən kún bala sə pur a nza ace mənana nə lidəmba nə gya male ka, kara sən mā-twala male aban nongɲo a kún bala nə abui amur bankutio mala kún bala.

²⁸ Pələa ne wi ama, <<Lo, bə səm o!>> Səama ok-ban dəong. Nda twali, tsəi a nzəm mədambərísó, sə bwal njar aban oa là ka.

²⁹ Lang bingɲəna là ka, twal byau sə kasəki abare lú mā-twala male arə abani lum-nong-bəri, sə túrban nə koya bare mwashat ka arə abu-nzali

‡ 19:23 19:23 Balli gbal aba: Tite 19:17. § 19:24 19:24 Balli gbal aba: Tite 34:2; Nggur 21:14.

kat mala amə Isərayila.

³⁰ *Sə koyan mənana səni ka, bang ama, <<Gir kəla mənina ka kumban, ko à səni a kə fara dāng, twal a pwari mənana amə Isərayila purî bá nzali Masar ka, she yalung! Wu pāk denyicau amurí, wu səngi, sə wu bang gir mənana boaro bəà pāk ka.>>

20

Lwa mala Isərayila arə tàu mala Benjami

¹ Pələa amə Isərayila puppup puro, twal a bu-nzali Dan aban ká Biya-Sheba, kat andə *nzali Giləyat. Bwabundəa yi ramba kəla bwa mwashat aban Yahweh a Mizpa.

² Abwana-məgule mala abwe kat, andə atau mala Isərayila kat, à yi twal bancame malea a ban ramba mala abwana mala Bakuli, mənana lăkki malea ka amə'lwa á-gbəman-ine (400,000) na, mənana à nda aba kùrrəu nə anggeabyau ka.

³ Amə'tàu mala Benjami ok ama Isərayila uməna a Mizpa. Sə amə'Isərayila bang ama, <<Wu bəla səm lang sə gir məbike man kumban?>>

⁴ Pələa Bwa'Lawi, bura bwame mənana à wal-lui ka, ear ama, <<Mim sənə mā-twala mem səm yiu a Gibiya a bu-nzali Benjami, ace mənana səm nə nongŋo abanì ka.

⁵ Aba bu-dù mənə ka, aburana mala Gibiya lo arəàm, à gumbəli bala mana səm sulə kam ngga. À earce ama à nə wal-luem, səama a kún mani ka, à gbárí mā-twala mem, gandəa wũ.

* **19:30 19:30** Balli gbal aba: Hos 9:9; 10:9. * **20:1 20:1** nzali Giləyat ka nda bu takuli mala Nggeasala Jodan.

⁶ Ən twal lú mā-twala mem sə ən kasəki arə abare mwashat-mwashat, sə ən túrbān nə abare arə abān aba nzali libala kat mala Isərayila, acemənana à pàngŋənà bealbikea andə bwaḃana mala pa-kəsəkya a Isərayila.

⁷ Ado ka, wun amə Isərayila kat, wu na mana nda kwarkiru ma'wun andə gîr mənana boaro bəà pè amúr cau man ngga.>>

⁸ Pələa abwana kat lo gəu kəla bwa mwashat ama, <<Kəbwa atə səm pà nè o a bala male dāng, sə kəbwa atə səm pà nè nyar a là male dāng!

⁹⁻¹⁰ Mənia ka, nda gîr mənana səm nè pàkkî Gibiya ka: aba koya tàu mala Isərayila ka, səm nè twal aburana lum aba gbəman, gbəman-mwashat aba á-mwashat, sə á-mwashat aba á-gbəman-mwashat, bəà yinə girlina ace amə'lwa. Sə səm nè bwal-shishar ace tər aburana mənana à nè ká arə Gibiya a bu-nzali Benjami nə lwa ka. Sə lang à warina ka, bəà mbwe ka amə Gibiya a kúnì bwaḃana mala pa-kəsəkya mənana à pè a Isərayila ka.>>

¹¹ Nda aburana mala Isərayila kat ram rəia ace kánə lwa arə nggea-lê, sə à kpapimúrià kəla bwa mwashat ka.

¹² Atau mala Isərayila túr aburana arə abān aba bu-nzali mala tàu mala Benjami puppup nə cau ama, <<Mana nda man yì bealbikea mənana kumban abalə wun ngga?†

¹³ Adyan ngga, wu pusəki amə'bealbana mənana abalə wun a Gibiya ka, ace mənana bə səm wal-luia, sə bə səm esəki bealbikea a Isərayila.>> Səama

† 20:12 20:12 Balli aba: Nggur 13:14-15.

amə'tàu mala Benjami binə kwakikiria arə gi ka amə'eambia, amə Isərayila.

¹⁴ Pələa amə'tàu mala Benjami purki arə anggea-là, sə à yi ram rəia abanbwáná a Gibiya ace oa munəo arə amə Isərayila.

¹⁵⁻¹⁶ A pwari mənə ka, amə'tàu mala Benjami ramba amə'lwa á-lumi-bari nə á-tongno-nong-mwashat (26,000) mənana à purki arə anggea-là malea, sə à kurna rəia nə anggeabyau ka. Tsəa amur amənia ka, amə'do aba Gibiya tarki aburana gbəman-tongno-nong-bari (700) mana anggaro na ka; koyan atea ka nə gandə túr tali nə ntamso arə məsə nyang mwashat sə pà nə pətì dāng.

¹⁷ Pələa cili aburana mala Isərayila (mana tàu mala Benjami pà abaləia raka) ram rəia, amə'lwa á-gbəman-ine (400,000) mənana à kurna rəia nə anggeabyau ka; yia kat ka akanggərang amə'lwa na.

¹⁸ Aburana mala Isərayila lo sə à wari a Betel, ‡sə à dī Bakuli ama, <<Ya tàu nani nə aka səm dəmba kánə munəo arə amə'tàu mala Benjami?>> Sə Yahweh earia wia ama, <<Tàu mala Yahuda na nə tita ká ka.>>§

¹⁹ Pələa amə Isərayila lo nə dəmbari sə à kya tsək kàttì malea a nkanggari Gibiya.

²⁰ Sə à pur ace soa munəo arə amə'tàu mala Benjami; à tsək amə'lwa malea à cam a nzong ban-je munəo a Gibiya.

²¹ Amə'tàu mala Benjami purî bá Gibiya, sə à yi wal-lú aburana mala amə'Isərayila á-lumi-bari nə á-bari (22,000) a kun-munəo a pwari mənə.

‡ 20:18 20:18 Səni gbal aba: Bal 27:21; Akas 18:5; 1Sam 14:37;

1Kpa 14:10 § 20:18 20:18 Balli gbal aba: Akas 1:1.

22-23 Amə'Isərayila wario à kya bua abadəm Yahweh bà pwarikpəra. Pələa à dī Yahweh ama, <<Bè səm kyan dəm nə munəo arə amə'eam səm amə'tàu mala Benjami le?>> Yahweh earia wia ama, <<Wu kya arəia dəm.>>

Aburana, amə'lwa mala amə'Isərayila kum babumcandəa, sə à kya cam a nzong ban-je munəo, a kə ban mənana à cam kam a dəmbe ka.

24 Anggo sə amə'Isərayila wari arə amə'tàu mala Benjami a baria nongno.

25 Lang amə'lwa mala tàu mala Benjami purî bá Gibiya sə à soa munə arə amə'Isərayila, a baria pwari ka, à wal-lú aburana á-lum-bwamdə-tongno-nong-tàrú (18,000) mala amə'Isərayila. Yia mənə kat ka, aburana amə'lwa nə nggeabyau na.

26 Pələa amə'Isərayila kat, yì amə'lwa malea puppup, à eauwe sə à yiu a Betel, sə à bua. À do abanì abadəm Yahweh, sə à gilmùr a pwari mənə ka, bà pwarikpəra. À pàgir mala pisəe kəring andə pàgir mala dotarəu abadəm Yahweh.

27-28 (A bàkú mənə ka, Akwati Kùrcəu mala Bakuli na kanó, sə Finehas muna-bwabura mala Eleaza, məkà Haruna ka, nda mənana pàkkiyi túró-pəris abadəmbi ka.) Amə Isərayila dī Yahweh ama, <<Bè səm kyan nə munəo dəm arə amə'eam səm amə'tàu mala Benjami le, ko bə səm tamsə munəo?>>

Yahweh nea wia ama, <<Wu kyane, acemənana liwi ka, Mə nə pà wunia a babù wun.>>

29 Nda Isərayila tsək aburana à kùmsəó, à kàri Gibiya.

³⁰ Pələa Isərayila wari arə amə'tàu mala Benjami a tàruia pwari, sə à twal bancame malea ace soa munəo kəla mana à pè abalə anonggio mana à kutiki ka.

³¹ Pələa aburana mala tàu mala Benjami puro ace je-munəo andəia, sə Isərayila nunia à upi nggea-là. Sə kəla mənana à pè arə abea apwari ka, amə'tàu mala Benjami tita walkia sə à wal-lú abea abwana ateà amur anjargula: mana umnə Betel ka andə mana umnə Gibiya ka, sə aba bawan. À wal-lú amə'Isərayila kəla abwana lumi-tàrú.

³² Nda amə'tàu mala Benjami bang ama, <<Səm ndarə gandəia kəla mana atadəmbe ka.>> Sə amə'Isərayila ka, à na ama, <<Bè səm bangŋa sə bəà pərta səm bə səm nunia bəà upi nggea-là dār amúr anjargula.>>

³³ Sə koya bwabura mala Isərayila ka loapi ban male sə dəshi Ba'al-Tamar, ban mənana à kya ram rəia kəm ngga. Sə aburana mala Isərayila mana à kumsə ka, à purki pat arə abân kumsəo malea a bawan mana kàri Gibiya ka.

³⁴ Nda amə'lwa á-lum, aburana mana à kwar aba lwa ka, purî bá Isərayila kat, sə à dəshi Gibiya, sə munəo yi candə kərkər. Sə amə'tàu mala Benjami ka, à sələ ama gir'murmwana naban yiu amúrià dāng.

³⁵ Sə Yahweh gandə amə'tàu mala Benjami abadəm Isərayila, mənana tsəa amə'Isərayila wal-lú amə'lwa mala tàu mala Benjami, abwana á-lumi-bari-bwamdə-tongno nə gbəman-mwashat (25,100), a pwari mənə, sə yia mənə kat ka amə'lwa nə nggeabyau na.

³⁶ Nda amə'tàu mala Benjami səni ka amə'Isərayila gandənia.

Amə'Isərayila nyar nətea arə ká arə amə'tàu mala Benjami, acemənanə à gūli arə aburana malea mana à tsəngɲənia à kùmsənà a nkanggari Gibiya ka.

³⁷ Pələa aburana mana à kumsə ka, à latti arə nggea-là Gibiya, sə à mesə amurí; à pàktúró nə kún anggeabyau malea sə à wal-lú koyan mənana abaləi ka.

³⁸ Gir'ləmdəa mənana à earna amurí anre ka aburana mala Isərayila andə aburana mana à kumsə ka, nda mənana ama à nə loasə nggea yele aba nggea-là aban o a kuli.

³⁹ Sə lang mənə pánɲənà ka, aburana mala Isərayila nə wulio arə amə'lwa mala tau mala Benjami nə munəo.

Səama kaniama mənə yi kumban ngga, amə'lwa mala tau mala Benjami walna-lú atə aburana mala Isərayila kəla lumi-tàrú. Sə à nani arəarəia ama, <<Bafo, səm ndarə gandəia kəla mana aba munəo mədəmbe ka.>>

⁴⁰ Sə lang gupi mala yele tita lo aba nggea-là aban o a kuli ka, amə'lwa mala tau mala Benjami pələ məsəia anzəmia sə à səni ka, yele angɲa nggea-lə puppup aban o a kuli.

⁴¹ Pələa aburana mala Isərayila wulio, sə amə'lwa mala tau mala Benjami ka, bangciu bwalia sə à gəggəli kərkər acemənanə à səni ka, gir'murmwana suləna amúrià.

⁴² Acemani ka, à pələ nzəmia arə aburana mala Isərayila sə à tsəkmuria nə njargula babondo, sə kat andə amani ka, à apî munəo dāng. Amə Isərayila

mənana à purki abalə anggea-là ka, à kùtí a wal-luia abaləia.

⁴³ À gumbəli amə'tàu mala Benjami abaləu, sə à pərtea, twal a Noha* sə à yi bākia aban ká đār a nkābe Gibiya a bù takuli.

⁴⁴ Amə'lwa á-lum-bwamdə-tongno-nong-tàrú (18,000) mala amə'tàu mala Benjami kpa, sə yia mənə kat ka, akanggərang amə'lwa na.

⁴⁵ Acilia wulio sə à bangja aban o nə babondo, à tsəkmuria aban ká tali mala Rimon. Səama amə'Isərayila wal-lú abwana atea á-tongno (5,000) amúr anjargula. À pitea aban ká Gidom, sə à kya wal-lú abea aburana kàm á-bari.

⁴⁶ A pwari mənə ka, tau mala Benjami đwanyi akanggərang amə'lwa á-lumi-bari-bwamdə-tongno (25,000) a munə; sə yia mənə kat ka amə'lwa nə nggeabyau na.

⁴⁷ Səama aburana gbəman-tongno-nong-mwashat (600) auwa sə à bangja à umnə babondo aban ká a tali mala Rimon, sə à ue kano a tali mala Rimon zongjo ine.

⁴⁸ Pələa aburana mala Isərayila nyar arə abwana mala tau mala Benjami, sə à wal-lú koya bwa andə girkusəu mənana à kumi nəyiləmu aba nggea-lə ka puppup. Sə koya là na à kumi ka, à soaki wi bəsa.

21

Amaməna ace aburana mala tau mala Benjami

* 20:43 20:43 twal a Noha ko <<usələo pa kàm dăng>>

¹ Aburana mala Isərayila kánagìr a Mizpa ama, <<Kəbwa pà atà səm nè pà muna-bwama male bə al bwabura a tau mala Benjami dāng.>>

² Nda amə Isərayila yiu a Betel, sə à dumnədo abanì a bədəm Bakuli bà kpa mala pwari, sə à loasə già à bua, bua məkwanbanì.

³ À bang ama, <<We Yahweh Bakuli mala Isərayila, palang sə mənìa yì gìr ka kumban a Isərayila, ama yalung ngga à nè dʷanyì tau mwashat a Isərayila?>>

⁴ Lang ban fana ka, à lo nè dəmbari dīdʷyal, sə à bək gyangŋan abanì. À pàgìr mala pisəe kəring andə pàgìr mala dotarəu.

⁵ Sə à bang ama, <<Ya tau na atà atəu mala Isərayila yiu a ramba-banbwáná abadəm Yahweh dāng?>> Acemənana à kanəna nggea kángìr amúr bwa mana yiu a ramba-banbwáná abadəm Yahweh a Mizpa raka, ama, <<Mbək-kàngkàng à nè wal-lui.>>

⁶ Amə Isərayila pək bumkidikea nè gìr mənana kum amə'tau mala mə'eambia, Benjami ka, sə à bang ama, <<Yalung ngga səm dʷanyini tau mwashat abalə atəu ma'səm.

⁷ Lang sə səm nè kum amaməna ace aburana mana à ueo nəyiləmu a tau mala Benjami ngga? Səm kánagìr aba lulləu Yahweh ama, pà səm nè pea wia amuna-maməna ma'səm bəà alia dāng.>>

⁸ Nda à dīban ama, <<Ya tau na abalə atəu mala Isərayila mənana yiu a ramba-banbwáná abadəm Yahweh a Mizpa raka?*>> Sə à yì sənì ka, kəbwa

* **21:8 21:8** Sənì a: Akas 21:5.

pà kàm a †Jabesh-Giləyat mənana yiu a kàttì mala ramba-banḃwáná ka dāng.>>

⁹ Lang à balkiban ngga, à yi səni ka, kə ḃwa pà kàm atà amə'do a Jabesh-Giləyat a banì dāng.

¹⁰ Nda ḃwabundəa tasə akanggərang amə'lwa malea á-lum-nong-ḃari (12,000) sə à sà'arəia ama, <<Wu kyane wu wal-lú aḃwana mənana à ndanədo a Jabesh-Giləyat ka nə kún nggeabyau, kat andə amaməna andə amuna-məkeke.

¹¹ Wu pàk mən̄ia ka: koya ḃwabura, andə koya ḃwama mana sūrənà ḃwabura ka, wu twaltea katkat.>>

¹² Sə à yi kum atà aḃwana mana à ndanədo a Jabesh-Giləyat ka, alo-ḃwa ansarina gbəman-ine, mənana à malaká sūrə ḃwabura raka; sə à yinəia a kàttì a Shilo, mənana nda aba nzali Kan'ana ka.

¹³ Pələa ḃwabundəa puppup túrban nə cau aban amə'tàu mala Benjami mənana à nda a ‡tali mala Rimon ngga, sə à hambia wia dorəpwala.

¹⁴ Nda aburana mala tàu mala Benjami nyare a bákú mən̄o, sə à pea wia amaməna mənana à amsəia nəyiləmu aḃalə amaməna mala Jabesh-Giləyat ka. Səama amaməne karəa amúrià dāng.

¹⁵ Aḃwana mala Isərayila pàk bumkidikea ace gír mənana kum amə'tàu mala Benjami ka; acemənana Yahweh gbakərina atau mala Isərayila.

¹⁶ Nda aḃwana-məgule amur ḃwabundəa bang ama, <<Amaməna mala tàu mala Benjami ka, à twalnatea. Mana ado səm nə pa ace kum amaməna ace acili aburana mana à ue ka?>>

† **21:8 21:8** Balli gbal aba: 1Sam 11:1; 31:11-13. ‡ **21:13 21:13** Balli gbal aba: Akas 20:47.

¹⁷ À na ama, <<Duməna púp ama acili abwana mala Benjami mana à au ka, bəà kum malea amə'libala, ace mana bekə tàu a Isərayila bə kəa bwar raka.

¹⁸ Səama pà səm nə gandə pea wia amaməna atà aboarnsarile səm dang, acemənana amə Isərayila kánagìr ama, <Bwa mənana kat pè bwa'Benjami bwama ka, bə suban suləo amur bwe!> >>

¹⁹ Nda à bang ama, <<Wu səni, lamsan mala Yahweh mənana à kə pè koya pələa a Shilo ka malanə yiu.>> (Shilo ka nda a njar-nza mala Betel, a njar-kunmur mala Lebona, sə a takuli mala njargula mənana anre Betel andə Shekem ngga.)

²⁰ À ne amə'tàu mala Benjami ama, <<Wu kyane wu kumsə abalə ababan-anap,

²¹ sə wun nə tsək məsə wun. Bə wu səni ansarina mala Shilo purna ace tàki-anggwam ngga, pələa wun nə purî balə ababan-anap, sə koya bwa atà wun ngga bə gbami male yì bwama ace bamurì abalə ansarina mala Shilo, sə wu o a nzali Benjami.

²² Sə nə ya do ama atárrià ko amə'eambəia nə yiu ace ləmdə bua malea aban səm, sə səm nə banggia wia ama, <Wu bwamur səm acea, acemənana səm gandənə kúmbi koyan atea ka male yì bwama a kun-munəo dang. Sə wun gbal ka, wu pea wia dang, bə ana raka ado ka wun nə duk amə'kumcau.> >>

²³ Aburana mala tàu mala Benjami pè kəla mənana à banggia wia ka. À twalki amaməna kəla mana làkkì malea pək ka, abalə amə'tà-nggwam sə à umnəia. Pələa à nyare à o a nzali libala malea,

sə à kya bəsələ-bakki alá, sə à do abaləia.

²⁴ Nda amə'Isərayila mesəi ban mənə a pwari mənə; à o arə atau andə anggurkwar malea, sə koya bwa ka nyar a nzali libala male.

²⁵ A bàkú mənə ka, murəm pà kàm a Isərayila dāng. Koyan ngga pàk gír mənana səni boari wi a məsəi ka. §

Mbula-Bwazza
Portions of the Holy Bible in the Mbula-Bwazza
language of Nigeria

copyright © 2022 The Seed Company

Language: Mbula (Mbula-Bwazza)

Contributor: The Seed Company

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-07-12

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 10 Sep 2025 from source files dated 12 Jul 2025

dc693218-7e0b-5547-ab57-2e0275b90e93